

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Bakalářská práce

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Ústav translatologie

Bakalářská práce
Radka Knotková

Komentovaný překlad: Understanding Muhammad: A Psychobiography
(A. Sina, Felibri.com, Burlington, 2008)

A Commented Translation: Understanding Muhammad: A
Psychobiography (A. Sina, Felibri.com, Burlington, 2008)

Praha, 2011

Vedoucí práce Mgr. Naděžda Abdallaová

Děkuji vedoucí své práce Mgr. Naděždě Abdallaové za její podněty a cenné připomínky.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24.1.2011

Cílem této bakalářské práce je pořídit adekvátní překlad úryvku z odborné publikace kanadsko íránského autora Alího Siny *Understanding Muhammad: A Psychobiography*. Překlad je doprovázen odborným komentářem zaměřujícím se na překladatelskou analýzu originálního textu, popis metody překladu a typologii překladatelských problémů a nezbytných posunů.

The aim of this bachelor work is to adequately translate a passage from *Understanding Muhammad: A Psychobiography*; a book written by a Canadian Iranian author Ali Sina. The translation is accompanied by a commentary in the form of an academic study. The commentary includes an analysis of the original text with regard to the aspects relevant for a translation, a description of the method used in the translation and a typology of problems and necessary shifts in translation.

Klíčová slova: překlad, komentář, analýza, Mohamed

Key words: translation, commentary, analysis, Muhammad

Obsah

Úvod.....	7
1. Překlad.....	8
2. Komentář.....	32
2.1. Překladatelská analýza originálu.....	32
2.1.1. Obsah publikace a překládaného textu.....	33
2.1.2. Obecná charakteristika překládaného textu.....	34
2.1.3. Islámské prameny.....	35
2.1.4. Odborná psychiatrická literatura.....	37
2.1.5. Historické texty.....	38
2.1.6. Vlastní text.....	39
2.2. Typologie překladatelských problémů.....	41
2.2.1. Problematika třetí kultury a třetího jazyka.....	41
2.2.2. Intertextovost a aluze.....	42
2.2.3. Terminologie.....	44
2.2.4. Koheze.....	46
2.2.5. Syntax.....	46
2.3. Metoda překladu.....	46
2.4. Typologie překladatelských posunů.....	48
2.4.1. Posuny na úrovni jazyka.....	49
2.4.1.1. Kondenzace a rozvolňování.....	49
2.4.1.2. Gramatika.....	50
2.4.1.3. Lexikum.....	50
2.4.1.4. Zkracování.....	51
2.4.2. Posuny dle Levého dělení.....	51
2.4.2.1. Nivelizace.....	51
2.4.2.2. Oprava originálu.....	52
2.4.2.3. Vysvětlování.....	53
Závěr.....	54
Odkazy.....	55
Seznam použité literatury.....	56

Úvod

V květnu roku 2008 publikoval kanadsko íránský autor Alí Sina knihu *Understanding Muhammad*, v níž shrnul a rozpracoval sérii svých článků uveřejněných na webové stránce faithfreedom.org, již je zakladatelem. Alí Sina si zde vytyčil nemalý úkol: podrobným rozbořem islámských pramenů odhalit násilnickou a dobyvačnou povahu islámu, již zosobňuje zakladatel této celosvětově rozšířené víry, prorok Mohamed. Svými aktivitami se Sina postavil do jedné řady s takovými antiislámskými autory jako Ibn Warraq nebo Robert Spencer a svou knihou zaplnil v odborné islámské literatuře místo, jež doposavad zelo prázdnou.

Cílem této bakalářské práce je pořídit adekvátní překlad úryvku ze Sinovy knihy a aspoň takto fragmentárně ji zprostředkovat českému čtenáři. Překlad je doprovázen překladatelským komentářem, jenž se zaměřuje na podrobnou překladatelskou analýzu originálního textu a jeho specifik. Součástí komentáře je i teoretické zamyšlení nad metodou překladu a zevrubný rozbor překladatelských problémů a nezbytných posunů, jež je nutno při překládání učinit.

1. Překlad

Mohamedův osobnostní profil

O Mohamedovi kolují doslova desítky tisíc příběhů. Mnoho jich je smyšlených, jiné jsou slabé a pochybné, ale některé jsou *sahih* (autentické, pravdivé) *hadisy* (ústní tradice). Pokud si tyto autentické ústní tradice přečteme, budeme mít o Mohamedovi vcelku ucelenou představu a můžeme provést přibližné psychologické hodnocení jeho osobnosti a charakteru.

Profil, který před námi vyvstane, je profil narcisty. V této kapitole uvedu odborné zdroje, které se k narcismu vyjadřují, a poté se pokusím ukázat, že označení narcista Mohamedovi padne jako ulité.

Muslimové objektivní zkoumání koránu a Mohamedova života nikdy nepřipustili a nepřipustí je ani v budoucnu, a proto na toto téma existuje jen malé množství vědeckých prací a výzkumů. To, co napsáno bylo, nicméně definici narcismu nejenom odpovídá, ale také se odráží v mnoha bizarních činech, které sami muslimové páchají po celém světě. Jeden jediný muž tedy jako dědictví předal svým následovníkům svou osobnostní poruchu a jeho vlastní psychóza, působivý doklad ohromné egocentričnosti, se mezi jeho stoupenci šířila a šíří a přetváří je v nové Mohamedy: zaměřené na sebe, iracionální a nebezpečné.

Tím, že porozumíme Mohamedově psychologickému nastavení, jeho krutosti a situační etice, která je od jeho povahy zcela neodmyslitelná, začneme rozumět i tomu, proč jsou muslimové tak netolerantní, násilní a paranoidní a proč sami sebe vidí jako oběti, přestože jsou jasnými agresory a utlačovateli.

Co je narcismus?

Diagnostický a statistický manuál mentálních poruch (DSM) definuje narcismus jako poruchu osobnosti, která „spočívá ve velikášství, potřebě obdivu a pocitu oprávněnosti. Jedinec si často připadá velmi důležitý, zveličuje své úspěchy a přijímá (a často vyžaduje) chválu a obdiv, aniž by si je zasloužil.“⁸⁹

Třetí a čtvrté vydání Diagnostického a statistického manuálu mentálních poruch (DSM) z let 1980 a 1994 a desáté přepracování evropské Mezinárodní klasifikace nemocí

⁸⁹ <http://allpsych.com/disorders/personality/narcissism.html>

⁹⁰ International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 10. vydání, Světová zdravotnická organizace (1992)

a souvisejících zdravotních problémů (MKN-10)⁹⁰ popisují narcistickou poruchu osobnosti podobně:

Všudypřítomný pocit vlastní velikosti (v představách nebo chování), potřeba obdivu nebo vychvalování a nedostatečná schopnost vcítit se. Začíná obvykle v rané dospělosti a projevuje se v různých souvislostech. Musí být splněno minimálně jedno z následujících kritérií:

1. Jedinec si připadá velkolepý a je přehnaně sebevědomý (např. přehánění vlastní úspěchy a schopnosti a lže o nich, vyžaduje, aby byla uznána jeho nadřazenost i bez odpovídajících výkonů).
2. Jedinec je posedlý představou bezmezného úspěchu, slávy, ohromné moci nebo všemohoucnosti, nesouměřitelné duchaplnosti (cerebrální narcista), tělesné krásy nebo sexuální výkonnosti (somatický narcista) nebo ideální, neutuchající a všemocné lásky nebo vášně.
3. Jedinec je pevně přesvědčen o tom, že z důvodu vlastní výjimečnosti by měl jednat a stýkat se pouze s jinými mimořádnými, výjimečnými nebo vysoce postavenými lidmi (nebo společnostmi), kteří jsou rovněž jako jediní schopni mu porozumět.
4. Jedinec se domáhá nepřiměřeného obdivu, chvály, pozornosti a uznání, a pokud se mu tohoto nedostává, přeje si být obávaný a dobře známý (tzv. narcistická potřeba).
5. Jedinec má pocit oprávněnosti. Očekává nerozumné nebo zvláštní a příhodné přednostní zacházení. Vyžaduje, aby jeho očekáváním bylo automaticky a plně vyhověno.
6. Jedinec se uchyluje k „interpersonálnímu vykořisťování“ tj. vidí druhé jako prostředek k dosažení vlastních cílů.
7. Jedinec postrádá schopnost vcítit se. Neumí nebo není ochoten sžít se s pocity a potřebami druhých, ani je vzít na vědomí.
8. Jedinec neustále závidí druhým nebo se domnívá, že druzí závidí jemu.
9. Jedinec je arogantní, zaujímá povýšené postoje nebo vykazuje povýšené chování, které doprovází zuřivost, pokud je jedinec frustrovaný, setkává se s odporem nebo opozicí.⁹¹

Mohamed měl všechny tyto vlastnosti. Kromě toho, že se považoval za vyvoleného posla Božího a pečet' proroků (korán, 33:40), myslel si, že je *Charu-l-chalq* (nejlepší stvoření) a „příklad překrásný“ (korán, 33:21) a výslovně tvrdil, že má „přednost před jinými“ (korán, 2:253). Prohlašoval se za „vyznamenaného“ (korán 17:55), který byl seslán jako „milosrdenství pro lidstvo veškeré“ (korán, 21:107), aby zaujal „místo, jež je chváleno“ (korán, 17:79) – postavení, o kterém tvrdil, že je nemůže mít nikdo jiný než on, a sice postavení přímlovce u skvostného trůnu po pravici Všemohoucího. Jinými slovy to má být

⁹¹ Znění výše zmíněných kritérií je shrnutím nebo vychází z: American Psychiatric Association. (1994). Diagnostic and statistical manual of mental disorders, čtvrté vydání (DSM IV). Washington, DC: American Psychiatric Association. Sam Vankin. (1999). Malignant Self Love – Narcissism Revisited, první vydání. Praha a Skopje: Narcissus Publication. (“Malignant Self Love – Narcissism Revisited” <http://www.geocities.com/vaksam/faq1.html>)

Mohamed, kdo radí Bohu, koho poslat do pekla a koho do nebe. Korán uvádí mnoho Mohamedových megalomanských tvrzení o jeho vznešené pozici, toto je jen několik z nich.

Následující dva verše vyjadřují Mohamedův pocit vlastní důležitosti a velikosti zcela jasně.

Bůh i andělé Jeho věru svolávají [věčné] požehnání na proroka; vy, kteří věříte, modlete se také za něj a svolávejte na něj mír. (korán, 33:56)

abyste v Boha a posla Jeho uvěřili, pomáhali Mu a uctívali a slavili Jej za jitra i za večera. (korán, 48:9)

Mohamed byl tak zaujatý sám sebou, že dokonce do úst svého loutkového božstva vložil následující slova:

„vždyť vskutku povaha tvá je vznešená“ (korán, 68:4) a [jsi] „svítilna zářící“ (korán, 33:46).

Sběratel hadísů Ibn Sa'd zaznamenal tento Mohamedův výrok:

Ze všech národů světa vyvolil Bůh Araby. Ze všech Arabů vyvolil kmen Banú Kinána. Z Banú Kinána vyvolil Kurajšovce (Mohamedův kmen). Z Kurajšovců vyvolil Banú Hášim (jeho klan). A z Banú Hášim vyvolil mne.⁹²

V hadísech o sobě Mohamed tvrdil následující:

- Vůbec první věc, kterou Alláh stvořil, byla má duše.⁹³
- Nejprve stvořil Pán mou mysl.⁹⁴
- Pocházím z Alláha a ti, kdo věří, pocházejí ze mne.⁹⁵
- Alláh mne stvořil vznešeného a obdařil mne vznešenou povahou.⁹⁶
- Kdyby to nebylo pro tebe, [ó Mohamede], nestvořil bych vesmír.⁹⁷

Srovnejte s Ježíšovými slovy; když ho jeden muž nazval „dobrým mistrem“, Ježíš se

⁹² Tabaqát díl 1, str.2

⁹³ <http://www.muhammadanreality.com/creationofmuhammadanreality.htm>

⁹⁴ rovněž

⁹⁵ rovněž.

⁹⁶ Tabaqát díl 1, str.. 364

⁹⁷ rovněž.

ohradil a pravil „Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý, jedině Bůh.“⁹⁸ Jenom patologický narcista může být tak odříznutý od reality, aby tvrdil, že vesmír byl stvořen kvůli němu.

Narcisté typicky předstírají skromnost, a to i když se chlubí. Mohamedův společník Abú Saíd al-Chudrí vypráví, že prorok pravil: „Jsem vůdce všech lidí a říkám tak bez pýchy.“

Sběratel hadísů at-Tirmidhí vypráví:

“Prorok pravil: „Slyšel jsem tvá slova a věru, vše, co jsi pravil, je pravda a já sám jsem miláček Alláhův (habíbulláh) a říkám tak bez pýchy a o soudném dnu ponesu vlajku slávy (liwa ul-hamd) a budu prvním přímlovčím a prvním, jehož přímlova bude vyslyšena, a první, kdo zaklepe na brány ráje, aby mi jej Alláh otevřel, a vstoupím do něj spolu s chudými své obce a říkám tak bez pýchy. Jsem nejvyznamenější mezi prvními i posledními a říkám tak bez pýchy.“⁹⁹

Narcista může působit sebevědomě, dokonce úspěšně. Ve skutečnosti takový muž (patologičtí narcisté jsou převážně mužského pohlaví) nebo žena trpí značným nedostatkem sebedůvěry, potřebuje vnější přísun chvály a neustále se dožaduje obdivu.

Dr. Sam Vaknin je autorem studie o narcismu jménem *Malignant Self-Love* (Zhoubná sebeláska)¹⁰⁰ a je považován za odborníka na toto téma. Myslí narcisty rozumí a popisuje ji jako málokdo. Vaknin vysvětluje:

My všichni jsme do určité míry narcisté. Narcismus je zdravý jev. Pomáhá přežít. Rozdíl mezi zdravým a patologickým narcismem spočívá samozřejmě v množství. Patologický narcismus (...) je charakterizován extrémním nedostatkem empatie. Narcista považuje druhého člověka za objekt, který je možno využívat, a tak s ním taky zachází. Využívá ho, aby uspokojil své potřeby. Jelikož o sobě chová velickášské představy, věří, že má právo na zvláštní zacházení. Narcista NENÍ uvědomělý. Jeho kognice a emoce jsou pokřivené. (...) Narcista lže sám sobě i jiným a budí dojem ‚nedotknutelnosti‘, neporazitelnosti a imunnosti vůči emocím. Narcista vše přehání. Pokud je zdvořilý, tak agresivně. Jeho sliby jsou výstřední, jeho kritika divoká a zlověstná, jeho velkorysost prázdná (...) Narcista je mistr převleků. Je to nadaný herec, kouzelník, který umí nadchnout a režírovat jak sebe, tak své okolí.

⁹⁸ Evangelium podle Marka, 10:18

⁹⁹ <http://www.muhammadanreality.com/about.htm>

¹⁰⁰ Sam Vaknin a Lidija Rangelovska, *Malignant Self Love – Narcissism Revisited*, Narcissus Publications, Česká republika (4. ledna, 2007)

Narcistova sekta

Narcista potřebuje obdivovatele. Kreslí okolo sebe pomyslný kruh, jehož je středem, a v něm shromažďuje své fanoušky a stoupence, odměňuje je a povzbuzuje je v jejich pochlebování. Na ty, kdo stojí mimo kruh, pohlíží jako na své nepřátele. Vaknin vysvětluje:

Narcista je guru stojící v jádru sekty. Stejně jako jiní guruové chce od svého stáda naprostou poslušnost: od choti, potomků, širší rodiny, přátel a kolegů. Připadá si oprávněn žádat po svých stoupencích chválu a zvláštní zacházení. Vzpurné a zbloudilé ovečky trestá. Vynucuje kázeň, dodržování svého učení a usilování o společné cíle. Čím méně je úspěšný ve skutečnosti, tím je jeho vláda přísnější a jeho vymývání mozku pronikavější (...)

Narcistovo vládnutí se opírá o nejasnost, nepředvídatelnost, zmatečnost a skryté týraní.¹⁰² Jeho neustále se měnící vrtochy určují, co je správné a co špatné, co žádoucí a co nežádoucí, čeho se má dosáhnout a čemu je záhodno se vyhnout. Jedině on stanovuje práva a povinnosti svých učedníků a mění je dle libosti.

Narcista je mikromanažer. Osobuje si kontrolu nad těmi nejmenšími drobnostmi a zvyklostmi. Tvrdě trestá a týrá ty, kdo před ním zadržují informace, a ty, kdo nedokáží splnit jeho přání a cíle.

Narcista nerespektuje hranice a soukromí svých zdráhavějších stoupenců. Ignoruje jejich přání a zachází s nimi jako s předměty nebo s nástroji vlastního uspokojení. Chorobně požaduje kontrolu jak nad situací, tak nad lidmi.

Naprosto neschvaluje osobní samostatnost a nezávislost druhého člověka. Dokonce i tak neškodné činnosti jako setkání s přítelem nebo návštěva rodiny vyžadují jeho svolení. Postupně své nejdražší a nejbližší izoluje, až jsou na něm emocionálně, sexuálně, finančně a sociálně zcela závislí.

¹⁰¹ healthyplace.com/Communities/Personality_Disorders/Site/Transcripts/narcissism.htm

¹⁰² Skryté týraní, to jsou tajné a nepatrné podzemní vody zneužívání, kterého si někdy nevšimne ani sama oběť, dokud už není příliš pozdě. Skryté týraní proniká a prostupuje úplně vším, ale je těžké ho zjistit a rozpoznat. Je neurčité, proměnlivé a rozptýlené. Z toho vyplývá, že má zákeřné a zhoubné účinky. Jedná se o zdaleka nejnebezpečnější způsob týraní, jaký existuje. Je následkem strachu – strachu z násilí, strachu z neznámého, z nepředvídatelného, nestálého a svévolného. Probíhá pomocí jemných narážek, matení, neustálého – a zbytečného – lhaní, vytrvalého pochybování a ponižování a pomocí vyvolávání atmosféry nesmírné beznaděje a ztracení (tzv. „gaslighting“, tj. oběti jsou podsouvány nepravdivé informace o minulosti, které ji mají přimět pochybovat o vlastní paměti). Tato definice pochází z článku Dr. Sama Vaknina „Ambient Abuse“, poprvé vydaného ve speciálu „Verbal and Emotional Abuse“ na stránce Suite 101, rovněž v Malignant Self-Love a na <http://samvak.tripod.com/abuse10.thml> (datum neuvedeno), (poslední přístup 22. 6. 2007).

Chová se povýšeně a blahosklonně a často kritizuje. Přepíná mezi zdůrazňováním těch nejmenších chyb (znehodnocuje) a přeháněním talentu, vlastností a schopností členů své sekty (idealizuje). Ve svých očekáváních je silně nerealistický, což ospravedlňuje jeho následné tyranské chování.¹⁰³

Mohamed si vymyslel velkou lež, kterou jeho stoupenci považují za absolutní pravdu. Nebezpečí spočívá v tom, že muslimové, stejně jako ti kdo uvěřili Hitlerovým klamům, se na této lži ochotně podílejí.

V předchozí kapitole poskytující úvod k Mohamedovi jsme viděli, jak Mohamed odděloval své následovníky od jejich rodin a jak velkou měl kontrolu nad jejich soukromým životem. To se bohužel ani po 1400 letech nezměnilo. Dostávám mnoho srdcervoucích dopisů, v nichž mi jejich autoři vyprávějí, že jejich dcera nebo syn konvertovali k islámu a jsou obklopeni muslimy, kteří je přesvědčují, aby své rodiče nenavštěvovali.

Narcistovo poselství

Narcista dobře ví, že otevřená sebepropagace bude vnímána jako odpudivá a bude odmítnuta. Proto se projevuje jako skromný, div ne plachý člověk sloužící Bohu, národu nebo lidstvu. Za touto maskou se ale skrývá jasná lest. Narcista svým následovníkům „poskytuje“ poselství, které je tak významné, tak vznešené, že se bez něj nemohou obejít. Narcista je revoluční vůdce hlásající změnu a budící naději. Vychvalováním a manipulací se jeho věc stává důležitější než životy lidí, kteří v ni věří, a vymývá jim mozek natolik, že jsou pro ni ochotni zemřít a samozřejmě i zabít. Narcista takovou obět' podporuje – čím větší, tím lepší. Sám se přitom prezentuje jako osa, okolo níž se ohromné poselství točí. Pouze on je může vyplnit a zavést následovníky do země zaslíbené. Bez něj by nemohlo existovat, a on se proto stává tou nejdůležitější osobou na světě – jediným člověkem, který drží klíč ke spásě a slávě.

Takto narcistický vůdce stoupence své sekty manipuluje a poselství je účel, který světlí jejich osobní záhubu. Může jím být cokoli. Pro Jima Jonese, který v Guayaně přiměl k sebevraždě přes 900 lidí, to byla „sociální spravedlnost“ a on byl jejím mesiášem.

Hitler si za svou věc zvolil árijskou rasu a nadřazenost Německa a je, nikoli sebe, velebil a oslavoval. Sám sebe pak samozřejmě prohlásil za nepostradatelný vzor a vůdce.

¹⁰³ “The Cult of the Narcissist”, Dr. Sam Vaknin, uveřejněno v *Malignant Self-Love* a na <http://samvak.tripod.com/journal79.html.c>. Sam Vaknin, datum neuvedeno (poslední přístup 22.červen, 2007).

Stalinovým poselstvím byl komunismus, a kdokoli s ním nesouhlasil, stavěl se proti proletariátu a musel být zlikvidován.

Mohamed po svých stoupencích nechtěl, aby ho uctívali. Naopak, on šikovně tvrdil, že je „pouze posel“. Místo uctívání požadoval poslušnost, a to tak, že své následovníky vyzýval, aby poslouchali „Alláha a jeho proroka“. V následujícím verši koránu klade Mohamed svému Alláhovi do úst následující slova:

Dotazují se tě na [válečnou] kořist. Rci: „Kořist náleží Bohu a poslu. Bojte se Boha, dohodněte se mezi sebou a poslouchejte Boha a posla Jeho, jste-li věřící!“ (korán, 8:1)

Jelikož věci kradené Arabům byly Alláhovi k ničemu, veškerá kořist automaticky připadla jeho zástupci, tj. Mohamedovi. A protože Alláha nikdy nikdo neviděl a neslyšel, poslouchali všichni pouze Mohameda. To jeho se museli bát, protože to byl jediný prostředník mezi nimi a hrůzostrašným bohem. Mohamed Alláha potřeboval, aby mohl sám vládnout. Obětovali by snad Mohamedovi následovníci vlastní životy, zabíjeli druhé včetně svých příbuzných, drancovali jejich majetek a vše mu odevzdávali, kdyby nevěřili v Alláha? Imaginární Alláh byl Mohamedův prostředek vlády, jeho alter ego. Je ironické, že Mohamed ve svých kázáních odmítal, že by Alláh mohl mít nějaké společníky, a přitom se za takového společníka, od Alláha logicky a prakticky neoddělitelného, sám prohlašoval.

Narcisté potřebují poselství, kterým by své stoupence mohli ovládat. Němci se nevydali do války kvůli Hitlerovi, ale kvůli poselství, které jim podstrčil.

Dr. Sam Vaknin píše: „V honbě za uspokojením svých potřeb použijí narcisté všechno, co jim přijde pod ruku. Pokud jim ho může zajistit Bůh, vyznání, církev, víra a organizované náboženství, stanou se oddanými věřícími. Pokud náboženství v tomto účelu selže, zavrhnou ho.“¹⁰⁴ Islám je nástroj vlády. Po Mohamedovi ho ze stejného důvodu jako on použili mnozí další. V rukou vůdců, kteří se dovolávají islámu, jsou muslimové tvární jako těsto.

Mirza Malkom Chán (1831-1908), Armén který se stal muslimem a společně s Jamaleddínem Afghánim odstartoval „islámskou renesanci“ (Al-Nahda), měl slogan, jemuž se co do cyničnosti nic nevyrovná: „Řekněte muslimům, že je něco v koránu, a zemřou pro vás.“¹⁰⁵

¹⁰⁴ healthyplace.com/Communities/Personality_Disorders/Site/Transcripts/narcissism.htm

¹⁰⁵ Amir Taheri Neo-Islam <http://www.benadorassociates.com/article/19333>

Narcistův odkaz

Na smrtelné posteli Mohamed na své následovníky naléhal, aby vytrvali a pokračovali v džihádu. Podobný příkaz dal svým synům těsně před smrtí i Čingischán. Pověděl jim o své touze dobýt svět, ale jelikož si svůj sen už nemohl splnit sám, měli to provést oni. Mongolové byli stejně jako muslimové teroristi. Jediné, na čem narcistovi záleží, je vítězství. Nemá žádné svědomí. Životy druhých pro něj nic neznamení.

Když bylo Hitlerovi jednapadesát, zjistil, že má v levé ruce třes. Obvykle jej tajil, a jak nemoc postupovala, stranil se veřejnosti. Uvědomoval si, že se blíží jeho smrt. Jednal rázněji a útoky prováděl s obnoveným pocitem naléhavosti, jelikož věděl, že závodí s časem. Narcista po sobě chce něco zanechat.

Je chybou domnívat se, že islám je pouze náboženství. Mystické prvky islámu byly přidány teprve později muslimskými učiteli a filozofy, kteří Mohamedovým absurdním slovům dali esoterický význam. Mohamedovi následovníci si jeho náboženství upravili podle vlastní chuti a jejich interpretace postupem času získaly cechy starodávnosti, a tedy spolehlivosti.

Pokud je islám náboženství, pak byl náboženstvím i nacismus, komunismus, satanismus, kulty UFO, Chrám lidu, Davidiáni, Nebeská brána atd. Jestliže náboženství chápeme jako životní filozofii, která má vzdělávat, probouzet v člověku jeho potenciál, pozdvihovat duši, podněcovat duchovnost, sjednocovat srdce a osvětit lidstvo, pak islám zcela selhává. Použijeme-li toto měřítko, pak bychom neměli a nemůžeme islám považovat za náboženství.

Narcista chce být Bohem

Pro narcistu je tou nejdůležitější věcí na světě moc. Chce mít respekt, věhlas a nechce být opomíjen. Narcisté jsou osamělí a nejistí. Doufají, že když budou budit dojem revolučních vůdců, poslů naděje a zvěstovatelů důležitých zpráv, přilákají ctitele. Poselství je jen výmluva. Narcisté si vymýšlejí fiktivní bohy a ideje. Čím víc vyzdvihují svá falešná božstva a oslavují svou věc, tím víc moci si pro sebe mohou ukořistit.

Pro Mohameda byl Alláh užitečným nástrojem. To díky němu třímal v rukou neomezenou moc nad svými stoupenci a stal se pánem nad jejich životy. Mohamed prohlásil, že existuje pouze jeden Bůh, strašný a zároveň milosrdný, a on je jeho jediný zástupce. To z něj dělalo Boha v zastoupení. Ačkoli věřící měli poslouchat nejprve Alláha a teprve pak Mohameda, ve skutečnosti to byl pokaždé Mohamed a každý jeho rozmar, čemu museli

vyhovět. Vaknin tuto pružnost vysvětluje v článku “For Love of God – Narcissists and Religion” (Pro lásku Boží – narcisté a náboženství):¹⁰⁶

Bůh představuje všechno, co by narcista mohl jen chtít: všemohoucnost, vševědoucnost, všudypřítomnost. Dostává se mu obdivu, pozornosti a respektu. Bůh je narcistův mokrý sen, jeho hlavní představa velkoleposti. Hodí se ale i jindy. Narcista authority střídavě idealizuje a odmítá.

Ve fázi idealizace se je snaží napodobovat, obdivuje je, imituje (často až na hranici směšnosti) a brání. Objekty jeho obdivu nedělají chyby, ani se nemýlí. Narcista je považuje za ohromné, neomylné, dokonalé, nedotknutelné a geniální. Ale jakmile dospěje k nutnému vystřízlivění ze svých nerealistických a přehnaných očekávání, začne své dřívější idoly odmítat.

Ted' jsou to „jen lidé“ (což je pro narcistu hanlivé označení). Najednou jsou nevýznamní, křehcí, náchylní k chybám, bojácni, zlí, hloupí a průměrní. Stejným cyklem si narcista prochází ve vztahu k Bohu, tomu nejlepšimu příkladu autoritativní osobnosti.

Přestože narcista pocituje deziluzi a uchyluje se k zoufalému obrazoborectví, často předstírá, že Boha nadále miluje a následuje. V tomto podvodu pokračuje proto, že jeho trvalý blízkost Bohu mu poskytuje moc. Kněží, představitelé náboženských obcí, kazatelé, misionáři, sektáři, politici, intelektuálové – ti všichni svou nadvládu odvozují od údajného důvěrného vztahu s Bohem.

Autorita náboženství narcistovi umožňuje vyhovovat svým sadistickým pudům a svobodně a otevřeně projevovat nenávisť k ženám. (...) Narcista, jehož moc má pramen v náboženství, hledá poslušné a nekritické otroky, kterým by mohl vrtošivě a zlomyslně vládnout. I to nejneškodnější a nejčistší náboženské cítění změní v sektářský rituál a zhoubnou hierarchii. Jeho kořistí jsou důvěřiví lidé. Z jeho oveček se stávají jeho rukojmí.

Autorita náboženství rovněž uspokojuje narcistovy potřeby. Ze souvěrců, členů jeho náboženské obce, farností, volebního obvodu nebo z jeho publika se mu stává věrný a stálý zdroj uspokojení. Tito lidé poslouchají jeho příkazy, dbají jeho výtek, sdílejí jeho vyznání, obdivují jeho osobnost, tleskají jeho vlastnostem, vyhovují jeho (někdy i tělesným) touhám, ctí ho a zbožňují.

To, že je součástí „vyšší věci“, navíc narcistu velice těší samo o sobě. Patřit k Bohu, topit se v Jeho velikosti, být prvním kdo zakusí Jeho moc a požehnání, být s Ním v duchovním kontaktu, to vše jsou zdroje pro uspokojení narcistových nekončících potřeb. Tím, že se řídí Božími příkazy, plní Jeho příkazy, miluje Ho, poslouchá, podřizuje se Mu, splývá s Ním

¹⁰⁶ “For Love of God – Narcissists and Religion”, Dr. Sam Vaknin, <http://samvak.tripod.com/journal45.html> (datum neuvedeno) (poslední přístup 22.červen 2007), poprvé uveřejněno ve speciálu “Narcissistic Personality Disorder” na Suite 101, dále v Malignant Self-Love, tamtéž.

a komunikuje s Ním, se sám stává Bohem. Pocit božství narcistovi někdy poskytuje i odporování Bohu – čím větší jeho nepřítel je, tím velkolepější a důležitější si narcista připadá.

Stejně jako vše ostatní ve svém životě mění narcista Boha svým způsobem na narcistu naruby. Bůh se stává hlavním zdrojem uspokojení jeho potřeb. Aby uchvátil a přemohl jiné, navazuje narcista s touto uchvacující a mocnou bytostí vztah. Prostřednictvím vztahu s Bohem se jím sám nepřímo stává. Nejprve si Ho idealizuje, pak Ho odmítá, nakonec zneužívá. Toto je klasický vzorec narcistního chování a nemůže mu uniknout ani sám Bůh.¹⁰⁷

Narcisté se neprosazují přímo. Skrývají se za maskou skromnosti, vyzdvihují svého Boha, ideologii, svou věc nebo náboženství, což ve skutečnosti není nic jiného než jejich alter ego. Mohou se označovat za pouhé posly, za prosté, pokorné a plaché služebníky silného a všemocného božstva nebo absolutního poselství, nenechají ale nikoho na omylu, že pouze oni toto poselství znají, a jsou silně netolerantní a nemilosrdní vůči všem, kdo s nimi nesouhlasí nebo jim vzdorují.

Narcisté jsou krutí, ale ne hloupí. Vědí velice dobře, jakou škodu páchají. Oni si pocit moci pramenící z ubližování druhým užívají. Líbí se jim, že jsou bohy, že mohou rozhodovat, koho odměnit a koho potrestat, koho nechat na živu a koho poslat na smrt. Patologickým narcismem můžeme vysvětlit všechny Mohamedovy vlastnosti a činy – jeho krutost, jeho výstřední tvrzení o vlastní velikosti, jeho štědrost mající potvrdit jeho nadřazenost a zapůsobit na ty, kdo se mu podřídili, jeho sebevědomí i jeho manickou a charismatickou osobnost.

Co způsobuje narcismus?

Dítě, které si kvůli skutečnému nebo domnělému zavržení připadá méněcenné, si tento svůj pocit pokusí vynahradit podvědomým nervovým mechanismem, který průkopnický psychiatr Alfred Adler nazval „komplex nadřazenosti“. Jeho součástí je přehánění vlastních úspěchů a kritizování všech lidí, které narcista vnímá jako hrozbu.

Hlavní příčinou přispívající ke vzniku narcistické poruchy osobnosti je špatná výchova. Shovívaví rodiče, kteří dítě nadměrně chválí, rozmazlují, idealizují si je, přiliš se mu věnují a nedokáží si vynutit přiměřenou kázeň, škodí jeho formujícímu se charakteru úplně stejně jako rodiče, kteří je bijí, ignorují nebo sexuálně zneužívají. Výsledkem rozmazlování je, že dítě si nepřipadá připravené na dospělost. Vyrůstá

s nerealistickým pohledem na život. Rovněž dítě, kterému se nedostává dostatečného množství podpory a povzbuzení, si může vybudovat narcistickou osobnost.

Mohamedova matka svého syna odložila, když byl ještě dítě, a dala ho na výchovu k cizím lidem. Nezajímala se snad o něj? Proč se Mohamed u jejího hrobu nepomodlil, i když od jejich odloučení uplynulo už skoro šedesát let? Stále ještě se na ni zlobil?

Mohamedova pěstounka Halíma maličkého chlapce nejprve nechtěla přijmout, protože byl synem chudé vdovy. Mělo to vliv na to, jak s ním ona nebo její rodina zacházela? Děti dokáží být kruté. Být v té době sirotkem představovalo stigma a v mnoha islámských zemích je tomu tak i dnes. Podmínky, za jakých Mohamed vyrůstal, nijak nenapomáhaly vzniku zdravé sebedůvěry.

Jon Mardi Horowitz, autor publikace *Stress Response Syndromes* (Syndromy vzniklé reakcí na stres), vysvětluje: „V případě, že je ohroženo navykklé uspokojení narcistických potřeb, jehož zdrojem je zbožňování, zvláštní zacházení a obdiv sebe samého, může být výsledkem deprese, hypochondrie, úzkost, stud, sebepoškozování nebo vztek zaměřený na každého, kdo by mohl za tuto problémovou situaci nést zodpovědnost. Dítě se může naučit těmto bolestivým emocionálním stavům vyhýbat tím, že si osvojí narcistický způsob zpracovávání informací.“¹⁰⁸

Mohamed měl bezpochyby těžké dětství. V síře 93, verše 3-8 (viz začátek první kapitoly), si soucitně připomíná své osamělé dětství sirotka a ujišťuje se, že Alláh k němu bude dobrotivý a neopustí ho. Z toho je vidět, jak ho vzpomínka na rané mládí bolela. To, že se pokoušel uniknout realitě a vytvořil si imaginární svět, tak živý až tím děsil své pěstouny, také poukazuje na to, že Mohamedovo dětství bylo všechno jen ne hezké. Možná si nepamatoval dopodrobna, co se během prvních let jeho života dělo, ale je zřejmé, že rány, které v té době na duši utržil, si s sebou nesl až do smrti. Mohamed svůj vymyšlený svět bral jako skutečný. Byl to bezpečný úkryt, příjemné místo, kam se mohl uchýlit, a uniknout tak realitě. Zde se mu dostávalo lásky, respektu, obdivu, moci, významnosti a dokonce i bázně. Mohl být, čímkoli chtěl, a vynahradit si tak nedostatek pozornosti, jímž trpěl ve vnějším světě.

Podle Vaknina „pravou příčinu narcismu ještě neznáme, porucha ale začíná v raném dětství (před pátým rokem života). Panuje domněnka, že narcismus je

¹⁰⁷ „For Love of God – Narcissists and Religion”, Dr. Sam Vaknin, tamtéž

¹⁰⁸ Jon Mardi Horowitz – *Stress Response Syndromes: PTSD, Grief, and Adjustment Disorder* New Jersey, nakladatelství Jason Aronson Inc., třetí vydání, 1997, ISBN-10: 0765700255, ISBN-13: 978-0765700254.

způsoben vážným a opakovaným selháním na straně primárního objektu dítěte (rodiče nebo jiní opatrovatelé). Dospělí narcisté často vyrůstali v rodinách, kde je jeden nebo oba rodiče vážně zanedbávali (ignorovali) nebo zneužívali. (...) VŠECHNY děti (ať už zdravé či nikoli), v případě že jim rodiče něco nedovolí, se čas od času ocitnou v narcistickém rozpoložení, v němž se vidí ve třetí osobě a chovají se, jako by byly všemocné. Tento jev je zdravý a přirozený a poskytuje dítěti sebedůvěru potřebnou k tomu, aby se s odmítnutím rodičů sebejistě vyrovnalo.“¹⁰⁹

Zanedbávané děti získávají pocit vlastní nedostatečnosti. Věří, že si lásku a pozornost nezaslouží. V reakci na to mají tendenci bránit své ego tím, že se vychvalují. Vidí svou slabost a připadá jim, že pokud ji uvidí i ostatní, nebudou je milovat, obdivovat, ani respektovat. Proto lžou a vymýšlejí si fantastické příběhy svědčící o jejich domýšlivosti. Jejich imaginární moc má často nějaký vnější zdroj. Může jím být tatínek nebo silný kamarád. Tento typ narcismu je u dětí normální, pokud ale takovéto myšlenky přetrvávají až do dospělosti, rozvinou se v narcistickou poruchu osobnosti. Mohamed byl zvyklý mít imaginární přátele. Když dospěl, nahradil je Alláhem, tím nejmocnějším mezi bohy. Tím, že se prohlásil za Alláhova společníka a jeho jediného prostředníka, se stal ztělesněním veškeré Boží moci.

Matka Mohamedovi zemřela, když mu bylo šest let, načež se dostal pod silný vliv svého stárnoucího dědečka, který ho rozmazloval. Mnoho hadísů ukazuje, že Abdul Muttalib byl k osiřelému vnukovi příliš shovívavý. Dovoľoval mu například, aby s ním seděl na jeho koberečku, zatímco jeho vlastní synové okolo nich posedávali v uctivé vzdálenosti.

Mohamedovo tvrzení, že Abdul Muttalib předvídal jeho budoucí slávu, je zcela očividně pouze zbožným přáním a výplodem jeho představivosti. Je to lež, kterou si nejspíš vymyslel a pravděpodobně jí i věřil. V hadísech Mohamed vypráví, jak ho jeho strýcové z koberečku vyháněli a jak jim Abdul Muttalib řekl: „Nechte ho být, má před sebou velký osud a zdědí království.“¹¹⁰ Jindy se zase Mohamed chlubil, že slyšel starého patriarchu, jak říká jeho chůvě: „Dávej pozor, ať nepadne do rukou židů a křesťanů, pátrají po něm, aby mu ublížili!“¹¹¹ Toto jsou představy typického narcisty, který se kvůli pocitu vlastní důležitosti domnívá, že ho všichni pronásledují, aby mu ze žárlivosti ublížili. Je jasné, že starý Abdul Muttalib poskytoval Mohamedovi pocit výjimečnosti. Svého osiřelého vnuka hýčkal a

¹⁰⁹ www.fagfarm.com/Q/Can_you_be_responsible_for_your_spouse's_narcissism

¹¹⁰ Tabaqát, díl 1, str.107

¹¹¹ Tamtéž.

miloval. Rozmazloval ho z lítosti. Mohamed si ale tuto zvláštní pozornost vykládal jako potvrzení své velikosti. Obrázek, který si o sobě v dětství ve svém fantazijním světě vytvořil, tedy dědečkovy rozmazlování jen posílilo. Potvrdil si, že je jedinečný, neobyčejný a výjimečný. Když Abdul Muttalib zemřel, staral se o Mohameda jeho laskavý strýc Abú Tálíb, který s ním rovněž zacházel jinak než s ostatními dětmi. Status sirotka bez sourozenců vzbuzoval soucit. Jak Mohamedův dědeček, tak jeho strýček chlapce rozmazlovali a nedokázali si vynutit kázeň. Všechny tyto extrémy přispěly k tomu, že si Mohamed vytvořil narcistickou osobnost. Psychologové J.D. Levine a Rona H. Weissová tvrdí:

Stejně jako víme, že pokud má být dítě a jeho tělo silné a odolné, potřebuje z fyziologického hlediska jisté druhy jídla, ochranu před extrémními teplotami a atmosféru s dostatečným množstvím kyslíku, víme zrovna tak, že pokud má získat pevnou a odolnou osobnost, potřebuje z hlediska hloubkové psychologie vnímavé prostředí, konkrétně prostředí, které uspokojuje (a) jeho touhu, aby rodiče brali jeho přítomnost na vědomí se silným pocitem potěšení, a (b) touhu ponořit se do konejšivého klidu, který poskytuje mocný dospělý.¹¹²

V raném mládí Mohamed zažil zanedbávání a opuštěnost a později nadměrnou shovívavost. Podmínky, za jakých vyrůstal, byly tedy ideální k tomu, aby se z něj stal narcista.

Neexistuje jediný záznam o tom, že by Mohamed kdy mluvil o své matce. Když dobyl Mekku, zašel k jejímu hrobu, ale odmítl se za ni pomodlit. Proč tam šel? Možná se jí tak chtěl pomstít, dokázat jí, že přes to přese všechno uspěl. Na svého dědečka, který ho zahrnoval láskou a hojně uspokojoval jeho narcistické potřeby, nicméně vzpomínal s něhou.

Psychologové tvrdí, že prvních pět let po narození dítě buď postaví na nohy, nebo srazí na kolena. Během prvních pěti let Mohamedova života nebylo jeho emocionálním potřebám vyhověno. Bolestné vzpomínky na ty osamělé roky plné opuštěnosti a zanedbávání si s sebou nesl až do dospělosti a stáří. Vyrosl z něj nejistý muž s proměnlivou sebedůvěrou, kteroužto slabost se s ohromující povýšeností snažil zakrýt tím, že si vybudoval pocit oprávněnosti, velikosti a iluzi o vlastní nadřazenosti.

Mohamed se stavěl jako Alláhův jediný společník, a aby měl jistotu, že toto jeho postavení mu nikdy nikdo nevezme, prohlásil se za posledního posla. Jeho moc tak byla absolutní a věčná.

¹¹² J.D. Levine a Rona H. Weissová. The Dynamics and Treatment of Alcoholism. Jason Aronson, 1994.

Ještě k taktice „rozděl a panuj“

Aby si zajistil naprostou nadvládu nad svými stoupenci, přerušil Mohamed jejich vazby na rodinu (viz předchozí kapitola). Svým příznivcům z Mekky, již se přistěhovali do Medíny, zakázal udržovat kontakt s příbuznými, kteří zůstali doma. Navzdory varování ho někteří věřící neposlechli, protože potřebovali peníze na jídlo. Aby jim ve styku s rodinou zabránil, zjevil tento Alláhův verš.¹³⁵

Vy, kteří věříte! Neberte si nepřátele Mé i svoje za přátele, obračejíce se k nim s láskou, zatímco oni nevěří v to, co k vám přišlo z pravdy. Vždyť vyhnali posla i vás za to, že věříte v Boha, Pána svého. Jestliže jste se vydali do boje na mé cestě a snažíte se získat Mé zalíbení, jak můžete jim projevovat tajně svou lásku? Vždyť Já znám, co skrýváte i co najevo dáváte. A kdo z vás tak učiní, ten zbloudil z cesty přímé.¹³⁶

Stejně přesvědčování o nutnosti odcizit se najdeme i v pozdějším verši:

Vy, kteří věříte! Neberte si za přátele otce své a bratry své, jestliže je jim nevěrectví milejší než víra. A ti z vás, kdož se s nimi přátelí, jsou nespravedliví! (korán 9:23)

Proč Mohamed s takovou horlivostí izoloval své stoupence? Vaknin vysvětluje: „Narcista je guru stojící v jádru sekty. Stejně jako jiní guruové chce od svého stáda naprostou poslušnost: od choti, potomků, širší rodiny, přátel a kolegů. Připadá si oprávněn žádat po svých stoupencích chválu a zvláštní zacházení. Vzpurné a zbloudilé ovečky trestá. Vynucuje kázeň, dodržování svého učení a usilování o společné cíle. Čím méně je úspěšný ve skutečnosti, tím je jeho vláda přísnější a jeho vymývání mozku pronikavější (...).“¹³⁷

Něčeho takového by Mohamed nemohl dosáhnout, kdyby jeho stoupenci žili v Mekce, kde se v případě, že by se jejich situace zhoršila, mohli vrátit ke svým rodinám. Aby své následovníky izoloval, uzavírá je narcista často do omezeného prostoru, kde jim může vymývat mozek a mít nad nimi plnou kontrolu. Mohamed poslal první věřící nejprve

¹³⁵ Korán umí být nezáživný, což je hlavní důvod, proč ho četlo tak málo muslimů. Musím ale předložit důkazy, které mé vykreslení Mohameda podpoří, a tak budu riskovat, že své čtenáře unudím, a ocituji v této kapitole několik veršů koránu.

¹³⁶ korán, súra 60, verš 1

¹³⁷ <http://samvak.tripod.com/journal79.html>

do Habeše, ale později zvolil jako vhodné místo Jathrib, jelikož s tamními Araby uzavřel smlouvu. Dokonce město přejmenoval na Medínu (což je zkratka z *Madínat an-Nabi*, Prorokovo město).

Vaknin říká: „Členové narcistovy mini sekty – často nedobrovolní – obývají jinou dimenzi, kterou pro ně narcista připravil. Způsobuje jim v ní sdílenou psychózu, která se hemží falešnými představami o pronásledování, ‚nepřáteli‘, bájnými příběhy a, v případě že stoupenci narcistu neposlouchají, i apokalyptickými scénáři.“¹³⁸

Všimněte si, jak přesně tento popis sedí na Mohameda a muslimy, kteří dodnes trpí představami, že jsou pronásledováni, a všude vidí nepřátele. Věří bájným příběhům o andělech a pohádkám o džinech, miradž (Mohamedovo vystoupení na nebesa), soudném dni atd.

Podle Vaknina „narcistovo hluboce zakořeněné přesvědčení, že ho pronásledují podřadní lidé, pomlouvači nebo mocní nepřející, slouží dvěma psychodynamickým cílům. Jednak potvrzuje narcistovu důležitost, a dále znemožňuje důvěrné vztahy.“¹³⁹

Vaknin pokračuje: „Narcista o sobě prohlašuje, že je neomylný, nadřazený, nadaný, zručný, všemocný a vševědoucí. Aby platnost těchto nepodložených tvrzení dokázal, často lže a vymýšlí si. Od své sekty očekává úctu, obdiv, lichotky a neustálou pozornost, která by odpovídala jeho výstředním historkám a prohlášením. Skutečnost si upravuje tak, aby souhlasila s jeho preludy. Jeho myšlení je dogmatické, zkosnatělé a doktrinářské. Svobodu myšlení, pluralismus, ani svobodu projevu nevíta a kritiku a nesouhlas nestrpí. Vyžaduje, aby mu stoupenci slepě důvěřovali a svěřili veškeré rozhodování do jeho rukou – a často je mu vyhověno. Členy sekty nutí, aby byli agresivní vůči kritikům, autoritám, úřadům, jeho osobním nepřítelům nebo médiím – to pokud se tito pokusí odhalit jeho činy, a tím i pravdu. Informace z vnějšího světa pečlivě sleduje a cenzuruje a svému uchvácenému publiku poskytuje pouze selektivní data a analýzy.“¹⁴⁰

Tím, že Vaknin ukazuje narcistovy typické rysy, nevědomě a se zarážející přesností popisuje Mohamedovu mysl a postoje muslimů. Muslimové napodobují svého proroka natolik, že se z nich samých stávají narcisté.

¹³⁸ tamtéž

¹³⁹ www.suite101.com/article.cfm/6514/95897

¹⁴⁰ <http://samvak.tripod.com/journal79.html>

Srovnání islámu a narcistovy sekty

Následuje popis narcistovy sekty. Nejprve se podívejme, co k tématu říká Vaknin, a poté uvedu několik příhod z Mohamedova života. Rozhodnutí, zda se s Vakninovou definicí kryjí, nechám na čtenáři.

Narcistova sekta je „misionářská“ a „imperialistická“. Narcista neustále hledá nové členy – manželčiny přátele, dceřiny kamarádky, své sousedy, nové kolegy v práci. Okamžitě se je pokouší „obrátit“ na svou „víru“, tzn. přesvědčit je, jaký je úžasný a obdivuhodný. Jinými slovy se z nich snaží udělat zdroje svého uspokojení.

Během těchto „náborových misí“ se často chová jinak, než když je se svou „sektou“. V první fázi lákání nových obdivovatelů a získávání potenciálních „branců“ je narcista pozorný, soucitný, vnímavý, přizpůsobivý, plachý a nápomocný. Doma mezi „veterány“ je tyranský, náročný, umíněný, tvrdohlavý, agresivní a vykořisťovatelský.

Narcista se domnívá, že jakožto hlava kongregace má nárok na zvláštní vymoženosti a výhody, které jsou jeho „vojínům“ odepřeny. Očekává, že mu vše bude doneseno na zlatém podnosu, že bude mít volný přístup k penězům svých stoupenců, že je bude moci hojně utrácet a že pravidla, která stanovil, se jeho samého nebudou týkat (pokud mu jejich porušení může přinést potěšení nebo zisk).

V extrémních případech stojí narcista nad zákonem – jakýmkoli zákonem. Toto velkolepé a naduté přesvědčení vede ke zločinům, incestním nebo polygamním vztahům a opakovaným třenicím s úřady.

Z toho důvodu narcista panikaří a občas se i uchyluje k násilí, jestliže někdo z jeho sekty „dezertuje“. Je toho hodně, co chce narcista zamést pod koberec. Jeho kolísavý pocit sebedůvěry navíc závisí na tom, že od svých obětí čerpá uspokojení. Zavržení ohrožuje narcistovu nepřiliš vyrovnanou osobnost.

Přidejte k tomu narcistovy paranoidní a schizoidní sklony, nedostatek sebezpytování a porozumění sobě samému a jeho zakrnělý smysl pro humor (neschopnost shodit se) a máme tu jasné ohrožení zdráhavějších členů sekty.

Narcista všude vidí nepřátele a spiknutí. Často se líčí jako hrdinná oběť (mučedník) temných a mocných sil. V každé odchylce od svých dogmat spatřuje zlovolný a zlověstný pokus o převrat. Proto je pevně rozhodnutý své ctitele oslabit, a to jakýmkoli prostředky.

A teď se podívejme, zda neexistuje podobnost mezi tímto popisem a tím, co víme o Mohamedovi a jeho náboženství.

Islám je jak misionářský, tak imperialistický. Mohamedovým hlavním cílem bylo dobývání a vláda. Pro svou sektu se snažil získat úplně každého, počínaje vlastní rodinou a příbuznými. Svého strýce a opatrovníka Abú Tálíba vyzval na jeho smrtelné posteli, aby se obrátil na islám. Když starý muž nechtěl, Mohamed se za něj odmítl pomodlit a řekl mu, že přijde do pekla. S ohledem na to, co všechno pro něj starý patriarcha udělal, se uvolil poslat ho do vrstvy pekla, jež je nejbližší zemi a kde by mu oheň dosahoval jen ke kotníkům. Povedlo se mu ale obrátit strýcovy děti a manželku.

Když byl Mohamed ještě slabý a měl málo stoupenců, byl zdvořilý, pozorný, soucitný, přizpůsobivý, nápomocný, a dokonce předstíral pokoru. Mezi verši koránu sepsanými v tomto období a těmi napsanými v Medíně, kde se Mohamed dostal k moci a už nemusel nosit masku vlídnosti, kterou by přilákal nové konvertity, je výrazný rozdíl. V Medíně se z Mohameda stal člověk náročný, tyranský, umíněný, agresivní a vykořisťovatelský. Plnil vesnice a města, zabíjel neozbrojené muže a okrádal je a po přeživších chtěl, aby se mu buď podřídili a platili mu daň džizju, nebo aby se připravili na smrt.

Toto jsou verše mekkánského období:

1. a trpělivě snášej to, co oni hovoří, a vzdal se od nich vhodným odchodem. (korán 73:10)
2. Vy máte své náboženství a já své náboženství mám. (korán 109:6)
3. Snášej trpělivě to, co oni hovoří, a slav chválu Pána svého (korán 20:130)
4. Mluvte laskavě s lidmi (korán 2:83)
5. My nejlépe známe, co hovoří, a ty nejsi ustanoven, abys je nutil násilím (korán 50:45)
6. Buď shovívavý, přikazuj vhodné a vyhýbej se pošetilým (korán 7:199)
7. Odpouštěj tedy odpuštěním krásným (korán 15:85)
8. Rci těm, kdož uvěřili, ať promíjejí těm, kdož nedoufají ve dny Boží. (korán 45:14)
9. Věřu ti, kdož uvěřili, a ti, kdož jsou židy, křesťany a sabejci, ti, kdož uvěřili v Boha a v den soudný a konali zbožné skutky – ti naleznou odměnu u Pána svého a nemusí mít strach a nebudou zarmouceni (korán 2:62)
10. Nepři se s vlastníky Písma, leda způsobem nejvhodnějším (korán 29:46)

¹⁴¹ The Cult of Narcissist, <http://samvak.tripod.com/journal79.html>

Srovnejme s verši medínského období, kdy se Mohamed dostal k moci:

1. Vy, kteří věříte! Bojujte proti těm z nevěřících, kteří jsou poblíže! Nechť ve vás naleznou tvrdost (korán 9:123)
2. Já vrhnu do srdcí těch, kdož nevěří, hrůzu a vy bijte je po šíjích a bijte je po všech prstech! (korán 8:12)
3. Kdo touží po jiném náboženství než po islámu, nebude to od něho přijato. (korán 3:85)
4. Zabíjejte modloslužebníky, kdekoli je najdete. (korán 9:5)
5. Zabíjejte je všude, kde je dostihnete, a vyžeňte je z míst, odkud oni vás vyhnali. (korán 2:191)
6. A bojujte proti nim, dokud nebude konec svádění od víry a dokud nebude všechno náboženství patřit Bohu. (korán 2:193)
7. Bojujte tedy proti nim a Bůh je vašima rukama potrestá a zahanbí. (korán 9:14)
8. Nevymlouvejte se! Stali jste se nevěřícími poté, co dostalo se vám víry pravé. Jestliže odpustíme jedné skupině z vás, jinou zase naopak potrestáme za to, že byli hříšníky. (korán 9:66)
9. Vy, kteří věříte! Modloslužebníci jsou věru nečistota! Nechť se tudíž nepřibližují k Posvátné mešitě po tomto roce. (korán 9:28)
10. Bojujte proti těm, kdož nevěří v Boha a v den poslední (...) a kteří neuctívají náboženství pravdy, z těch, kterým se dostalo Písma – dokud nedají poplatek přímo vlastní rukou, jsouce poníženi (korán 9:29)

To by jako důkaz, že se Mohamed po svém vzestupu k moci drasticky změnil, mělo stačit. Jemný, pozorný, soucitný a vnímavý kazatel se proměnil v náročného, tyranského, krutého a umíněného despota.

Mohamedův krutý a pomstychtivý duch se začal projevovat po bitvě u Badru. Sir William Muir, autor knihy *The Life of Mohamet* (Život Mohametův) vypráví:

Předvedli před něj vězně. Jak si každého z nich prohlížel, padl jeho nelítostný zrak na Nadra, syna Haríthova (Mohamedův bratranec a básník, který ho kritizoval). „V jeho pohledu jsem spatřil smrt,“ pošeptal Nadr muži, který stál vedle něj, a třásl se. „Ale ne,“ dostalo se mu odpovědi. „To se ti jenom zdálo.“

Nešťastný vězeň byl jiného mínění. Vyhledal Musába (svého dřívějšího přítele, který se obrátil na islám) a požádal jej, aby se za něj přimluvil. Musáb Nadrovi připomněl, jak zapřel svou víru a zesměšňoval Mohameda. „Ach!“ pravil Nadr, „Kurajšovci by tě nikdy neposlali na smrt, kdybys padl do jejich rukou!“ „I kdyby,“ odvětil Musáb s opovržením, „já nejsem jako ty; islám zpřetrhal všechna naše pouta.“ Mikdád, jenž Nadra unesl, ale viděl, že by mu jeho zajatec a s ním i vidina na bohaté výkupné mohl proklouznout mezi prsty, a tak zavolal: „Ten vězeň je můj!“ V té chvíli se do záležitosti vložil Mohamed, který to vše pozoroval, a vydal příkaz: „Usekněte mu hlavu!“ A dodal: „Ach, Pane! Sešleš Mikdádovi ve své hojnosti lepší kořist?“ Nato Alí Nadra popravil.

Dva dny poté asi v půli cesty do Medíny byl vydán příkaz, aby byl Oqba, další vězeň, také popraven. Oqba se odvážil smlouvat a žádal vysvětlení, proč by se s ním mělo zacházet tvrději než s ostatními zajatci. „Kvůli tvému nepřátelství k Bohu a Jeho prorokovi,“ odpověděl Mohamed. „A co moje malá dcera?“ zalomil Oqba v hořkosti duše rukama. „Kdo se o ni postará?“ „Oheň pekelný!“ vykřikl bezcitný dobyvatel a jeho oběť byla v okamžení sražena mečem k zemi. „Takový ničema!“ pokračoval Mohamed. „A pronásledovatel! Nevěřil v Boha, Jeho proroka, ani Jeho knihu! Děkuji Pánu, že tě zabil, a potěšil tak můj zrak.“¹⁴²

Celá záležitost pokračuje něžným příběhem lásky, který Mohamedovu krutost ukazuje ještě jasněji. Několik mužů zajatých v bitvě u Badru bylo usmrceno, protože Mohameda o rok dříve, když ještě pobýval v Mekce, urazili, kterýžto přečin jim coby pravý narcista nedokázal odpustit. Za ostatní měli muslimové dostat výkupné. Mezi zajatci se nacházel i Abul Ás, manžel Mohamedovy dcery Zajnab. Rodiny vězňů obstaraly, co bandita za záchranu jejich milovaných před smrtí požadoval. Zajnab poslala zlatý náhrdelník, který jí její matka Chadídža dala jako svatební dar. Pohled na náhrdelník Mohameda dojal, protože si vzpomněl, že jej nosila jeho první žena. Uvolil se Abula Áse propustit i bez výkupného pod podmínkou, že ho Zajnab opustí a usadí se v Medíně.

Tento muž nedokázal vykonat jediný dobrý skutek nebo se něčeho vzdát, aniž by výměnou za to něco nepožadoval. I jeho velkorysost měla za cíl zapůsobit na ty, kterým byla určena, a přetáhnout je na jeho stranu. Abul Ás odloučení od své ženy dlouho neunesl. Aby s ní mohl být, obrátil se na islám a připojil se k ní v Medíně, kde mu ji krátce nato vzala smrt.

Aby přilákali potenciální nováčky, popisují muslimové islám jako náboženství míru a tolerance a nasazují si masku úsměvu. Médii a těm, které chtějí získat, se zdají neobyčejně ochotní, skromní a sympatičtí. Mezi sebou se ale chovají úplně jinak. Jsou tyranští a nároční. Jakmile přestoupíte na islám a líbánky skončí, zahodí muslimové úsměv a najednou jsou pánovití, agresivní a vulgární. Předpokládají, že konvertita, jemuž jsou nyní všechny cesty zpět uzavřeny, s otázkami na islám přestane. To vše je v souladu se zákony, které Mohamed ustanovil svým jednáním a které odráží islámské právo.

Mohamed měl pocit, že má nárok na zvláštní výhody a zacházení, které ostatním odpíral. Nejenom že dělal věci odporující dokonce i morálním zásadám jeho společnosti, on porušoval i ta pravidla, která sám stanovil. Dělal si, co se mu zachtělo, a pokud to jeho stoupence šokovalo, ospravedlnil své činy a umlčel své kritiky novým veršem.

¹⁴² Sir William Muir: The Life of Mohamet, Díl. 3, kapitola. XII str. 115-116

S Alláhovým veršem u pasu mohl Mohamed každého, kdo proti jeho nemravnosti pod vousy protestoval, obvinít ze zapírání Boha, za což stanovil trest smrti. Mohamedovo slovo bylo *faslul-chitáb* (konec diskuze). Příkladů je mnoho, zde je několik z nich:

Korán věřícímu povoluje nanejvýš čtyři manželky. Mohamed se ale domníval, že by se na něj jeho vlastní pravidla neměla vztahovat, a proto nechal Alláha zjevit verše 33:49-50, které ho od omezení osvobozovaly a umožňovaly mu mít tolik manželek, konkubín a sexuálních otrokyň, kolik jen chtěl. Poté Alláh dodal: „A to je výhradně pro tebe [ó, Mohamede], nikoliv pro ostatní věřící (...) aby na tobě nebylo viny. A Bůh je odpouštějící, slitovný.“

Viny? Ano, Mohamed byl vinen tím, že nedokázal ovládat svou chlípnost, žít jako spořádaný člověk a být věrný jedné ženě. To máme vážně věřit, že muž, který těžko zvládal své nejzákladnější zvířecí pud, je tím nejlepším stvořením? Nemluví činy hlasitěji než slova? Na jednu stranu Mohamed žil jako ta nejodpornější stvůra a na tu druhou vkládal do úst Všemohoucího nadutá slova, kterými se chválil. Nezapomínejme, že když ještě v Mekce žil z bohatství své první manželky, neodvážil se do jejího domu přivést další ženu. Jeho rozmary přišly až se vzestupem k moci. Opravdu máme věřit, že jako mladý a silný muž neměl problém spát se starší ženou a že tato obtíž se u něj objevila teprve během posledních deseti let jeho života, když už byl starý a sužovaly ho všemožné nemoci? Nebo to máme brát jako další příznak toho, že tváří tvář nepoznané volnosti se starý muž utrhl ze řetězu a že si, stejně jako dítě které zůstane bez dozoru v obchodě se sladkostmi, nedokázal stanovit hranice?

Jednoho dne Mohamed navštívil svou manželku Hafsu, dceru Omara. Zde potkal její služebnou Marii a zatoužil po ní. Marie byla překrásné koptské děvče, které egyptský maqāqis (patriarcha) poslal Mohamedovi jako dárek. Mohamed Hafse nahlal, že s ní chce mluvit její otec. Sotva za ní zapadly dveře, vzal Mohamed Marii do Hafsiny postele a tam se s ní vyspal. Když Hafsa zjistila, že ji její otec nepovolal, vrátila se, aby zjistila, co se děje a proč se jí Mohamed chtěl zbavit. Rozčílila se a ztropila mu scénu (ženy zkrátka zůstanou ženami). Aby ji uchlácholil, slíbil jí, že si Marii zakáže. Jeho touha po té krásné mladé otrokyni ale neutuchala. Jak by jen mohl porušit svou přísahu? To není nic těžkého, když za vámi stojí Bůh. Stvořitel vesmíru zjevil súru jménem Zákaz a v ní Mohamedovi sdělil, že může přísahu porušit a s otrokyní se vyspat, protože „jí vládne jeho pravá ruka“. Všemocný Bůh, nyní pasák dohazující svému oblíbenému prorokovi holky, se na něj dokonce zlobil a vytýkal mu, že si odpírá tělesné radosti a slibuje, že se bude chovat slušně, jen aby potěšil své manželky! (proto se súra týkající se této záležitosti jmenuje Tahrím, Zákaz).

Proroku, proč ve snaze uspokojit své ženy zakazuješ to, co Bůh ti dovolil? Vždyť Bůh je odpouštějící, slitovný. Bůh vám uložil, abyste se vyvázali z přísah svých; Bůh je ochráncem vašim a On vševědoucí je i moudrý. (korán 66:1-2)

Ibn Sa'd píše: „Abú Bakr vyprávěl, že posel Alláhův (mír ho provázej) měl v Hafsině domě pohlavní styk s Marií. Když z domu vyšel, seděla u brány (za zamčenými dveřmi) Hafsa. Pravila: ‚Ach, posle Alláhův, takhle ty se ke mně chováš v mém domě a v den, kdy je na mně řada?‘ Prorok jí odpověděl: ‚Ovládej se a nech mě jít, odted' mi bude zapovězena.‘ Hafsa opáčila: ‚To nepřijmu, dokud mi to neodpřísáhneš‘. Prorok přísahal: ‚U Alláha, už se jí nedotknu.‘“¹⁴³

Muslimové Mohameda za to, že porušil přísahu, jako obvykle omlouvají. Ať už Mohamed udělal cokoli, muslimové ho budou vždy omlouvat. Obětovali mu svou inteligenci a přestali uvažovat racionálně. Ibn Sa'd pokračuje: „Oasim ibn Muhammad pravil, že Mohamedův slib, že si Marii zapoví, byl neplatný – proto nemohlo dojít k jeho porušení (hormat).“¹⁴⁴

Otázkou zůstává, proč Mohamed vůbec přísahal, když byla přísaha neplatná. A pokud nebyla neplatná, proč ji porušil? Existuje nespočet dalších dokladů toho, že Mohamed neplnil své sliby. V tomto případě dokonce přísahal Bohu a ani to pro něj nepředstavovalo vážnou překážku. Jeho Bůh byl výplodem jeho představivosti a on měl dost rozumu na to, aby své představivosti nedovolil bránit mu v sexu s krásnou Marií. Mohamed si vymyslel Boha, který mu měl bez jakýchkoli omezení povolovat vše, po čem zatoužil. Kdyby ho Bůh omezoval, nemělo by žádný smysl být Jeho prorokem.

V mém výtisku koránu se hned vedle súry Zákaz nachází tento tafsír (interpretace):

Je rovněž zaznamenáno, že prorok dělil své dny mezi své manželky. A když byla na řadě Hafsa, poslal ji na návštěvu do domu jejího otce Omara Chattaby. Jakmile příkaz poslechla a odešla, povolal prorok svou koptskou otrokyni, která mu (později) povila syna Ibrahíma a kterou mu daroval An-Najaší, vládce Habeše, a měl s ní styk. Když se Hafsa vrátila, zjistila, že dveře jsou zevnitř zamčeny. Seděla tedy před zavřenými dveřmi, dokud prorok svou záležitost neskončil a nevyšel z domu s tváří zbrocenou potem. Jakmile ho Hafsa v tomto stavu spatřila, vytkla mu: „Nebрал jsi ohled na mou čest a pod falešnou záminkou jsi mě poslal z mého vlastního domu, aby ses mohl vyspat s otrokyní. V den, kdy jsem byla na řadě já, máš styk s jinou.“ Prorok pravil: „Utiš se. Ačkoli je to moje otrokyně, a je tedy halál, vyhovím ti a od teď pro mě bude harám.“ Ale Hafsa se neupokojila,

¹⁴³ Ibn Sa'd, Tabaqat díl 8, str 195

¹⁴⁴ tamtéž

a sotva prorok vyšel z jejího domu, zaťukala na zeď, za kterou měla svou domácnost Á'íša, a všechno jí pověděla.¹⁴⁵

Pro muslimy přísaha nic neznamená. Něco slíbí, a pokud se rozhodnou, že to nedodrží, tak to nedodrží. V Bucháří je hadís, v kterém Mohamed říká: „U Alláha svolného, pokud se zavážu přísahou a později zjistím, že něco jiného je lepší, pak učiním to, co je lepší, a svou přísahu zruším.“¹⁴⁶

Svým stoupencům doporučil to samé: „Pokud se přísahou zavázete, že něco učiníte, a později zjistíte, že něco jiného je lepší, pak byste měli svou přísahu zrušit a učinit to, co je lepší.“¹⁴⁷

Muslimům není nikdy radno věřit. Jejich slova nic neznamenají, jejich sliby nejsou závazné a jejich přísahy jsou bezcenné. Přesně to odpovídá narcistické poruše osobnosti. Narcisté věří, že mají právo na vše, po čem zatouží, a že jejich sliby a povinnosti je k ničemu nezavazují.

Jednoho dne přišel Mohamed na návštěvu ke svému adoptovanému synovi Zajdovi a spatřil jeho manželku Zajnab (neplést s Mohamedovou dcerou stejného jména) v odvážném domácím oděvu. Její krása Mohameda vzrušila a on svou touhu nedokázal ovládnout. „Pochválen buď Alláh, nejlepší stvořitel, který mění lidská srdce,“ zamumlal chlípně a odešel z domu. Když se o tom dozvěděl Zajd, cítil, že je jeho povinností se se svou ženou rozvést, aby ji mohl mít Mohamed. Zajímavé je, že když o několik let dříve Mohamed vyprávěl, jak vystoupil na nebesa, tvrdil, že tam potkal ženu. Vyptal se na ni a bylo mu řečeno, že je to Zajnab, žena Zajdova. Později tuhle anachronickou historku pověděl Zajdovi, který došel k názoru, že jeho sňatek byl domluven v nebi, a Zajnab si vzal. Ve chvíli, kdy Mohamed uviděl Zajnab polonahou, ale na svůj nebeský výmysl úplně zapomněl. Nikdo jistě nevěděl lépe než on, že si celý ten příběh o miradž (nanebevstoupení) vymyslel.

Když Zajd oznámil, že se se svou ženou rozvede, Mohamed mu řekl: „Podrž si manželku svou a boj se Boha!“ (korán 33:37). Sotva Zajd odešel, vzpomínka na rty, hebká stehna a pevná ňadra jeho ženy probudila Alláha, který Mohamedovi dřímal pod tunikou, a ten zjevil další verš, v němž svého posla káral za to, že se strachuje, co by na to lidé, místo aby se poddal svým tělesným choutkám.

¹⁴⁵ vydalo Entesharat-e Elmiyyeh Eslami, Teherán, rok 1377 po hidžře.

¹⁴⁶ Sahíh Bucháří, díl.7 kniha 67, číslo 424

¹⁴⁷ Sahíh Bucháří, díl.9 kniha 89, číslo 260

A hle, skrýval jsi v duši své to, co Bůh odhalil, a bál ses lidí, zatímco Bůh měl větší právo na to, aby ses bál Jeho. A když s ní Zajd přerušil styky, dali jsme ti ji za manželku, aby nebylo na věřících hříchu, chtějí-li si vzít manželky svých adoptivních synů poté, co tito s nimi přerušili styky. A rozkaz Boží budiž vykonán (korán 33:37)

Jeho sňatek s vlastní snachou udivil dokonce i jeho stoupence. Ale kdo by se mohl přít s Alláhem? Aby je umlčel, vytasil se s dalším Alláhovým veršem, který pravil, že Mohamed není ničí otec, ale posel a pečeť proroků (korán 33:40). Mohamed tvrdil, že jeho sňatek se Zajnab zařídil Bůh, aby lidem ukázal, že adopce je zlá věc a měla by být zrušena. Jak sami vidíte, přiměl své nepravé božstvo tvrdit lidem, že adopce je špatná, a nesčetné množství sirotek tak připravil o druhou šanci jenom proto, že nedokázal ovládnout svůj chtíč. Už jen tohle stačí k prohlášení, že Mohamed nebyl žádný Boží posel. Jak by mohla všemohoucího Boha urážet adopce?

K tomuto tématu se váže zajímavá příhoda. Poté co Mohamed zrušil adopci, za ním přišli pro radu Abú Hudhaifa s manželkou Sahlou, kteří adoptovali syna jménem Salím. „Posle Alláhu, v domě s námi žije Salím (osvobozený otrok Abú Hudhaify),“ řekla Sahla. „Vyrostl (z puberty), jako vyrostli muži, a získal vědomosti (o sexu), jaké mají muži.“ Mohamed zaimprovizoval a nabídl jí geniální řešení: „Nakoj ho,“ pověděl jí. „Jak bych ho mohla kojit, vždyť je to vzrostlý muž?“ zeptala se Sahla celá popletená. Mohamed se usmál a pravil: „Vím, že je to mladý muž.“ Salímův věk ale Mohamedovi nezabránil poslat ho do bitvy u Badru. Podle jiného hadísu se Mohamed rozesmál.¹⁴⁸ Zajímalo by mě, co by býval řekl, kdyby ho nějaký prohnáný chlapík požádal: „Prosím, dovol nám sát z bradavek tvých manželek, aby se před námi nemusely zahalovat.“

Kojení podle Mohameda zakládá mateřský vztah, a to i když žena kojí dítě, jehož není biologickou matkou. Dr. Izzat Atíja z egyptské univerzity Al-Azhar, jedné z nejprestižnějších islámských institucí, se těmito hadísy inspiroval a vymyslel způsob, jak se vyhnout segregaci mužů a žen na pracovišti. Vydal fatwu (náboženský výnos), která ženám povolovala nakrmit své mužské kolegy „přímo z prsu“, a to minimálně pětkrát, aby mezi nimi vzniklo rodinné pouto, a oni tak mohli být na pracovišti dohromady. „Kojení dospělých řeší problém setkávání v soukromí,“ předepsal Dr. Atíja. „Žena si před mužem, kterého nakojila, může sundat závoj a odhalit vlasy.“¹⁴⁹

¹⁴⁸ Sahíh Muslim 8.3424, 3425, 3426, 3427, 3428

¹⁴⁹ http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6681511.stm

Někteří muslimové s fatwou sice neměli žádný problém, poněvadž vycházela ze spolehlivého hadísu, po celém Egyptě a arabském světě ale tento právní výnos zažehl bouři nevole a dr. Atíja byl nucen ho zrušit.

2. Komentář

V druhé části své práce se zaměřím nejprve na překladatelskou analýzu originálního textu, jež se bude zabývat popisem těch aspektů originálu z hlediska lexika, gramatiky, syntax, stylistiky a reálií, jež jsou pro překlad relevantní a je nutno je při překládání zohlednit. Po stručné charakteristice obsahu textu, jeho účelu, záměrů a zamýšleného adresáta následuje podrobná konkrétní analýza jeho specifických rysů. Přestože schéma pro textovou analýzu dle Christianne Nordové není explicitně uváděno a jednotlivé aspekty originálu nejsou řazeny do samostatných kategorií typu „adresát“, „médium“ či „autor“, analýza z něj ve své koncepci vychází. V oddílu **2.3. Metoda překladu** objasňuji z teoretického hlediska metodu použitou pro překlad originálního textu a rozvádím podrobnější koncepci pro praktická řešení problémů, jež jsou uvedeny v oddílu **2.2 Typologie překladatelských problémů**. Komentář uzavírá popis nezbytných překladatelských posunů; tyto posuny jsou děleny jednak na posuny z hlediska jazyka a dále dle Levého typologie uvedené v jeho práci *Umění překladu*. Dělení posunů dle Antona Popoviče na posuny konstitutivní, tematické, individuální a negativní není zohledněno, neboť se domnívám, že v tomto konkrétním případě není schopno poskytnout ucelený a vyčerpávající popis provedených motivovaných změn.

2.1. Překladatelská analýza originálu

Alí Sina je pseudonym kanadského autora íránského původu, jenž založil a vede webovou stránku www.faithfreedom.org, na níž se sdružují tzv. odpadlíci od islámu neboli bývalí muslimové a jejímž cílem je jednak poskytnout apostatům chráněné místo pro setkávání, pomáhat muslimům opouštět islám a jednak pomocí rozboru základních islámských textů a konkrétních případů jednotlivých odpadlíků dokázat, že islám je politickým hnutím, jehož účelem je dobytí světa.

Snaha „odhalit islám“ se dá připsat i zatím jediné publikaci Alího Siny *Understanding Muhammad: A Psychobiography* vydané naposled v roce 2008. Na rozdíl od Ibn Warraqa (*Proč nejsem muslim*), Roberta Spencera (*Islám bez závoje*) nebo Bernarda Lewise se Sina nezaměřuje primárně na islámská dogmata, historii, zákony nebo praktikování; v centru jeho pozornosti stojí zakladatel druhého nejrozšířenějšího světového náboženství, prorok Mohamed. Sina pracuje s tezí, že správný muslim se snaží co nejvíce přiblížit svému předobrazu, tj. Mohamedovi, jenž je považován za ideální vzor dobrého člověka, který je

hodno následovat ve všech dobách, na všech místech a ve všech situacích. Tzv. zlaté pravidlo typické pro západní civilizaci, tj. čili druhým to, co chceš, aby oni činili tobě, pro islám neplatí; správné je pouze to, co činil Mohamed. Sina proto dovozuje, že podrobnou analýzou proroka islámu lze dospět k pochopení toho, proč jsou někteří muslimové, cituji, „*intolerant, violent and supremacist*“.

K otázce adresáta své knihy říká Sina toto: „*Although this book is not addressed to Muslims, it is mainly for them I have written it. As a Persian proverb says, I talk to the door so the wall can hear.*“ (Sina:6) Adresátem tedy nejsou pouze lidé, již se chtějí dozvědět něco více o tom z aspektů islámu, jenž byl doposavad poměrně opomíjen, ale implicitně též samotní muslimové (z toho vyplývá mimo jiné i překladová problematika zvolení vhodného neskandalizujícího rejstříku, jenž by nezpůsobil okamžité odrazení praktikujících muslimů od četby, viz **2.3. Metoda překladu**). Adresát je dvojí: a) nemuslim nepříliš vzdělaný v otázkách islámu b) muslim, jenž si buď není vědom skutečného obsahu islámských textů, nebo na ně není zvyklý nahlížet z jiného pohledu než z hlediska slepé víry. Aby oslovil oba tyto čtenářské typy, volí Sina přístup, který umožní jednak seznámit se s fundamenty islámu, jednak na ně pohlédnout bez příměsi náboženského cítění. Sina implicitně pracuje s nevědomým a neinformovaným čtenářem, a proto ve svém textu uvádí základní definice, pojmosloví a vysvětlení, jež by zprostředkovala prvotní a základní vhled do problematiky. Cílem je v obou případech jedině: přimět čtenáře odsoudit osobu Mohameda, a tím i zahrnout islám.

2.1.1. Obsah publikace a překládaného textu

Understanding Muhammad je členěno do osmi kapitol. První kapitola uvádí Mohamedův podrobný životopis, počínaje jeho narozením a výchovou u pěstounů a příbuzných přes jeho mládí, sňatek s první ženou a jeho prorocké zjevení v jeskyni Hira až po vrchol jeho prorocké kariéry v Medíně, jejíž nezanedbatelnou součástí tvořily krvavé nájezdy na arabské židovské kmeny a podrobování nevěřících. Druhá kapitola představuje základní tezi knihy, a sice že Mohamed byl patologický narcista. Sina zde charakterizuje narcismus s použitím citací Diagnostického statistického manuálu mentálních chorob a odborníka na narcismus Dr. Sama Vaknina, objasňuje vznik a příčiny této poruchy a podobu sekty vedené narcistickým vůdcem, k níž islám přirovnává. V třetí kapitole se Sina zabývá dávnou domněnkou, že Mohamed trpěl epilepsií spánkového laloku, která způsobovala jeho prorocké vize. Seznam Mohamedových psychických a tělesných chorob končí ve čtvrté a páté kapitole,

jež nadnášejí možnost, že Mohamed měl obsedantně kompulzivní poruchu, schizoidní poruchu osobnosti, bipolární poruchu a akromegalii. Šestá kapitola stručně uvádí příklady jiných narcistických vůdců náboženských sekt (Jim Jones, Charles Manson, David Koresh,...) a srovnává je s Mohamedem a islámem, sedmá se pak zabývá současným islámským fundamentalismem. V závěrečné kapitole Sina představuje svou vizi řešení „střetu civilizací“, jímž má být odhalení základů islámu a jeho ideologická diskreditace.

Pro překlad pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila část druhé kapitoly, již osobně považuji za nejucelenější a nejlépe schopnou fungovat jako samostatný text. Vybrala jsem ty úryvky, které se k tezi, že Mohamed byl patologický narcista, přímo vztahují, proto byly vynechány ty části, jež se věnují spíše možnosti, že i Mohamedova první manželka Chadídža byla narcistkou a Mohameda nezanedbatelným způsobem ovlivňovala. Z tohoto vynechání nicméně plynou jisté problémy pro překlad termínů (viz **2.2. Typologie překladatelských problémů**).

2.1.2. Obecná charakteristika překládaného textu

Ve své knize *Translation Analysis* uvádí Christianne Nordová základní schéma pro analýzu textu. Zaměřuje se na pojmenování všech textových faktorů, jež dělí na vnětextové a vnitrotextové. Mezi vnětextové faktory patří například místo, čas, autor, adresát nebo médium, mezi vnitrotextové zase obsah, záměr nebo efekt textu. Toto schéma je obvykle používáno formou explicitního vyjmenování všech vnětextových a vnitrotextových faktorů a jejich realizace v konkrétním textu. Toto použití nicméně v případě *Understanding Muhammad* nepovažuji za žádoucí, neboť neumožňuje přesné vystižení aspektů pro text specifických (intertextovost, otázka třetího jazyka), a naopak se zaměřuje na rysy spíše podružné (místo, čas). Pro svou analýzu si tedy vybírám jen ty body schématu schopné přesně vystihnout, co je pro originál typické a co je nutno při překládání zohlednit.

Základní vlastností Sinova textu jako celku je intertextualita, tj. provázanost s jinými texty, zde jednak v podobě odkazů, ale především přítomnosti jiných textů, jichž Sina není autorem. Intertextualita je nezbytným následkem záměru textu, což je, jak jsem uvedla výše, rozbořením islámských pramenů docílit diskreditace islámu. Z toho nutně vyplývá, že teze musejí vycházet z původní literatury o Mohamedovi a být podporovány odbornou literaturou, zde většinou lékařského charakteru. Otázkou, jež z intertextuality vychází a již je nutno při překladu nějak uspokojivě vyřešit, a sice otázkou překladu arabských pramenů přes angličtinu se budu zabývat v oddílu **2.2. Typologie překladatelských problémů**.

Texty přítomné v úryvku se dají rozdělit na čtyři stylově velice odlišné typy:

- a) citace koránu, Mohamedova životopisu, hadísů, tj. vyprávění o Mohamedově životě, a tafsírů, tj. interpretace koránu
- b) citace lékařské a psychiatrické odborné literatury, zde se zvláštním zaměřením na narcismus
- c) historické texty
- d) vlastní Sinův text

Vedle těchto typů se v publikaci nacházejí ještě publicistické texty.

Jelikož pro každý z typů je charakteristické jiné lexikum, gramatika, syntax a styl, budu je analyzovat zvlášť.

2.1.3 Islámské prameny

Islámskými prameny rozumíme základní islámské texty, tj. korán, hadísy a Mohamedův životopis z pera Ibn Isháka. Analýza těchto textů se může ukázat jako ošemetná záležitost, poněvadž dochází k analýze nikoli arabských originálů, ale anglických překladů. Jelikož cílem překladu je dosáhnout maximální adekvátnosti a otázka intertextuality je tam, kde je to možné, řešena dosazováním již existujících publikovaných překladů do češtiny (viz **2.3. Metoda překladu**), je nutné při analýze zohledňovat i styl českých překladů (zde Hrbkův překlad koránu, na několika místech v knize i *Muhammad. Život Alláhova proroka*), jehož je záhodno dosáhnout pro zachování stylové jednoty. Proto se spíše pokusím ukázat vlastnosti českých překladů a jejich rozdíly oproti anglickým překladům.

Islámské prameny fungují v textu dvojím způsobem: jednak slouží jako doklad o platnosti Sinových tezí a dále jako výchozí materiál k psychologickému rozboru. Představují základnu, o níž se celý text opírá.

Pro korán, výrazně méně již pro hadísy, je typický poetický styl, jenž se v češtině vyznačuje především častou inverzí (viz namátkou súra 33:56 „Bůh i andělé Jeho“; 33:57 „připraví pro něj trest zahanbující“; 33:59 „Proroku, řekni manželkám svým“ a nesčítně dalších). Hrbek takto ve svém překladu řeší tu skutečnost, že arabský korán je veršovaný. Korán rovněž obsahuje spoustu vzletných spojení (opět súra 33, verš 58 „ti se obtížili pomluvou a hříchem“; 33:52 „a není ti dovoleno po tomto, aby sis vzal jiné ženy ... krom těch, jichž zmocnila se pravice tvá“; 33:67 „oni nám dali zbloudit z cesty!“). Nachází se zde

velké množství vět zvolacích a rozkazovacích (48:15 „Nebudete nás následovat – tak to již dříve rozhodl Bůh!“ A řeknou: „Nikoliv, vy nám to jen nepřejete!“; 4:62 „My přáli jsme si jen dobré a spolupráci!“) Souvětí nebývají nadměrně dlouhá, mohou ale být prokládána mnoha vedlejšími větami, vsuvkami a odbočkami, což může vést až ke komplikovanosti (4:64 „A nevyslali jsme posla žádného, leč aby mu byla, z dovolení Božího, prokazována poslušnost. Však jestliže k tobě přijdou poté, když sami sobě ukřivdili, prosíce Boha o slitování a žádající, aby posel poprosil o slitování pro ně, pak věru naleznou, že Bůh odpouští kajícím a je slitovný.“). Z předchozí ukázky je rovněž vidět, že Hrbek poetičnosti a archaického dojmu dosahuje i používáním přechodníků. Lexikum je z části archaické („rci“, „věru“, „nýbrž“, „což“, „hrdopyšně“, „zřít“ aj.), z části formální až hyperspisovné („hovoří“, „vyvolil“, „učinil“...). Místo jednoduchých slovesných vyjádření Hrbek často volí opisné konstrukce (např. 41:5 „v uších našich je hluchota“). Zájmena vztahující se k islámskému Bohu píše velkým písmenem.

Lze spatřovat jeden základní rozdíl mezi Hrbkovým překladem a anglickými ukázkami koránu, tak jak jsou uváděny v Sinově knize: anglický překlad častěji zachovává původní arabská slova. Nikde to není vidět jasněji než na příkladu Bůh vs. Alláh. Dá se tedy říci, že anglický překlad jde spíše cestou exotizace.

Citace Ishákova životopisu proroka Mohameda (do češtiny přeloženého přes anglickou verzi Michaela Edwardese *The Life of Muhammad, Apostle of Allah*) se v úryvku překládaném pro bakalářskou práci neobjevují, k analýze tedy pouze stručně: ve srovnání s Hrbkovým koránem je *Muhammad. Život Alláhova proroka* o poznání méně archaický a poetický a v podstatě se na něj nevztahuje žádná z charakteristik, jež jsem výše připsala koránu. Na rozdíl od koránu se biografie snaží fungovat jako jednoduché ucelené vyprávění vzdáleně dějinného charakteru a obsahuje velké množství arabských reálií a místních jmen. Souvětí jsou středně dlouhá a přehledná, častěji se zde objevují termíny (kibla – směr modlitby) a lexikum je spisovné a stylově neutrální. Zajímavé je, že islámský Bůh je uváděn jako Alláh, nikoli jednoduše jako Bůh, jak je tomu v koránu.

Nejzásadnější je pro překlad analýza hadísů, jež je nutno převádět do češtiny přes angličtinu (k tomuto dále **2.2. Typologie překladatelských problémů**). Analýza stylu a stylovtvorných prostředků v hadísech je v malé míře i otázkou stylu konkrétního autora, stylové rozdíly mezi jednotlivými sběrateli hadísů nicméně nejsou pro můj překlad, jenž má spíše informativní a edukativní než estetickou funkci, relevantní, proto budu hadísy analyzovat bez zohlednění jejich autora. Kvůli mé neznalosti arabských originálů bohužel

nemohu posoudit, které aspekty anglických textů jsou odrazem původních hadísů a které snahou o přiblížení anglickému úzu.

Pro hadísy v Sinově textu je typické časté (přínejmenším ve srovnání s koránem) vkládání arabských výrazů (v překladu například *habibullah*, *liwa ul-hamd*, *hormat*,...), reálií a místních jmen a názvů (*Qinana*, *Quraish*, *Bani Hashim*...) a náboženské terminologie (*Day of Judgement*). Souvětí bývají dlouhá a věty mohou být navazované souřadně pomocí spojky „a“, a to i na místech, kde by čeština použila tečku (viz. hadís na str. 62 knihy), nebo se jedná o typické souvětí s větami vedlejšími připojenými podřadícími spojkami. Lexikum je většinou neutrální, hadísy sdílejí s Ishákovým životopisem snahu o ucelené vyprávění. Bývají obvykle uvozeny jménem vypravěče (např. *Aisha*, *Aisha narrated*, *narrated by Aisha*, *reported by Aisha*), po němž následuje řetězec Mohamedových společníků, mezi nimiž se vyprávění tradovalo. Je běžné, že zaznamenávají celé rozhovory, jež mohou být silně repetitivní a opakovat ta samá slovní spojení (Sina:108). Mohou být citově zabarvené, a to především pozitivně; lexikum vyjadřuje vypravěčovy pocity ohledně Mohameda, často je Mohamedovi vzdávána chvála, obvyklé je zvolání *peace be upon him*. Celkově je styl hadísů podobnější spíš stylu Ishákova životopisu než koránu.

V překládaném úryvku se nachází pouze jediná ukázka tafsíru, tj. interpretace koránu, a to na straně 28. V podstatě se o ní dá říci to samé co o hadísech, dokonce by se dalo prohlásit, že tento konkrétní tafsír má prakticky stejnou podobu jako mnohé hadísy: nacházejí se zde arabská slova (*halal*, *haram*), arabské dobové reálie, dialogy, tafsír je uveden odkazem na neurčitěho vypravěče (*Also it is reported*). Souvětí jsou nicméně dlouhá, se vsuvkami. Najdeme zde explicitní popis i opisné vyjádření (*had sexual intercourse with her* vs. *the prophet finished the business/he devided his days among his wives*).

2.1.4. Odborná psychiatrická literatura

Odbornou lékařskou literaturu zastupují v úryvku definice narcismu z Diagnostického statistického manuálu a ukázky z knihy Dr. Sama Vaknina *Malignant Self-Love* a jeho článku *For the Love of God – Narcissists and Religion*. Jejich prvotní funkcí je uvést čtenáře do problematiky a následně ji rozvést, v Sinově knize ovšem plní ještě jednu roli: jsou vybírány tak, aby podporovaly tvrzení, že Mohamed trpěl narcistickou poruchou osobnosti.

Definice Diagnostického statistického manuálu má zpočátku podobu slovníkového hesla (viz elipsovitý začátek věty), následuje takřka učebnicový popis kritérií pro diagnostikování narcismu. Věty začínají slovesem a podmět je nevyjádřený a pouze implikovaný. Jednotlivé

„odrážky“ představují každá jednu konkrétní vlastnost typického narcisty, která má často podobu výčtu (např. *is obsessed with fantasies of unlimited success, fame, fearsome power or omnipotence, unequalled brilliance..., bodily beauty or sexual performance, or ideal, everlasting, all-conquering love or passion*). Z toho plyne, že text je značně fragmentární. Vidíme rovněž, že výčty jsou často spojovány spojkou „or“; účelem je pokud možno úplné pokrytí všech podob, jež může daná vlastnost nabýt. Text obsahuje vysvětlivky a lékařské termíny (*the somatic narcissist, the cerebral narcissist, narcissistic supply, interpersonally exploitative*). Přísudkem je obvykle sloveso v činném rodě následované (rozvitými) podstatnými jmény (*requires excessive admiration, adulation, attention and affirmation*), nebo je predikace verbonominální (*feels entitled; is obsessed with fantasies of unlimited success*).

Vakninovy texty mají oproti Diagnostickému manuálu spíše charakter populárně naučný. Jeho definice nejsou přesnou charakteristikou používající pečlivé formulace, ale spíše popisem, jenž je místy subjektivně zabarvený. Věty jsou často krátké a úsečné, neboť mají působit důrazně (tento důraz je někdy vyjádřen i graficky, viz *The narcissist is NOT self-aware*). Odborná terminologie má u Vaknina sice širší záběr (*inverted narcissism, codependence, pathological narcissism, cognition,...*), je ale prokládána přenesenými pojmenováními (*he punishes the wayward lambs*), idiomy (*bigger than life*), barvitými adjektivy, neformálními formulacemi (*comes in handy*) a poetickými přirovnáními (*He is a charmer, a talented actor, a magician and a director of both himself and his milieu*). Rovněž Vaknin se často uchyluje k výčtům.

2.1.5. Historické texty

Historickými texty rozumíme ty texty, jež se zabývají historií islámu, Mohamedova života a kariéry, nebyly sepsány Mohamedovými společníky nebo ranými islámskými historiky a nejsou považovány za základní islámské prameny. V překládaném úryvku můžeme do této kategorie zařadit pouze ukázkou z knihy sira Williama Muira *The Life of Mohamet* na straně 25.

Styl ukázky lze do jisté míry srovnávat se stylem islámských pramenů, především pak tasfsírů. Text je zaměřen na popis konkrétních událostí, vystupují v něm historické postavy, obsahuje rozhovory. Rejstřík je neutrální až formální (*and besought Musab*), na některých místech přechází do archaičnosti („*Do thou of thy bounty grant unto Musab better prey than this?*“). Od islámských pramenů se ale Muir liší vyzněním, které je především kvůli autorem

voleným hodnotícím přívlastkům negativní (*exclaimed the heartless conqueror; the unfortunate prisoner*).

2.1.6. Vlastní text

Sinův vlastní text má v úryvku trojí funkci: jednak čtenáře seznamuje se základními informacemi nutnými pro pochopení vkládaných citací (např. vysvětlení, co to je hadís) a nadnáší své teze, které budou dále rozvedeny a dokázány (*In this chapter I will quote authoritative sources on narcissism and then will try to show how Muhamed fits that profile hand in glove*), jednak ozřejmuje vztahy mezi texty, naznačuje mezi nimi paralely a snaží se dokázat, že tyto vztahy podporují jeho tezi (viz např. oddíl **A Comparison between Islam and the Cult of the Narcissist** na straně 87 knihy); reaguje na ně a komentuje je. Nakonec Sina předkládá své subjektivní pocity, názory a komentáře, díky čemuž získává text citové, hodnotící a osobní zabarvení.

V úryvku lze najít překlapy (*dmiration* místo *admiration* na straně 63 knihy) a i případy oslabené logické návaznosti mezi větami, viz str. 62 originálního textu; Sina zde vyjmenovává několik hadísů, jež mají dokládat Mohamedův narcismus (Mohamed zde tvrdí, že vesmír byl stvořen kvůli němu). Následuje srovnání s Ježíšem a jeho slovy z evangelia podle Marka: „*Compare that to the words of Jesus, who when someone called him ,good master‘, objected and said, ,Why do you call me good? No on eis good – except God alone.*“ Jedná se o provokativní kontrast, který by měl uzavírat odstavec. Sina se nicméně ke konkrétnímu hadísu vrací osobním komentářem, jenž na předchozí srovnání s Ježíšem nijak nenavazuje: „*Only a pathological narcissist can be so cut off from reality as to claim the universe was created because of him.*“ V oddílu **The Legacy of a narcissist** v knize na straně 67 můžeme najít další příklad problému s návazností, jež zde není už pouze oslabená, ale přímo chybná. Sina se uchyluje k subjektivnímu komentáři ve Vakninově stylu: „*For the narcissist, all that matters is to win.*“ Poté pokračuje v plurálu: „*They have no conscience. For them, lives of others are cheap.*“

Podobné chyby a překlapy mohou být zapříčiněny dvěma věcmi:

- 1) na knize se nepodílel žádný editor nebo korektor. Kniha je ryze soukromým podnikem Siny, za níž nestojí žádné etablované nakladatelství; *Understanding Muhammad* vydalo Felibri.com, kterážto firma se stará pouze o tisk publikací a přiřazení ISBN, nenárokuje si žádná práva a o distribuci se stará autor sám, pokud si

nepřiplatí zařazení do distribučního plánu. To mu umožní prodávat svou knihu v internetovém knihkupectví Amazon.com. Ve Felibri.com může publikovat každý.¹

- 2) Sina je původem Íránec a angličtina není jeho mateřský jazyk. V úvodu knihy navíc explicitně děkuje svým spolupracovníkům z Faithfreedom International, kteří kousky textu četli a měli připomínky k jeho angličtině. (Sina:Acknowledgement)

Sina text prokládá častými poznámkami pod čarou, v nichž objasňuje termíny použité v přejatých textech (viz poznámka číslo 102 na straně 64 knihy, v níž je citováno Vakninovo vysvětlení termínu *ambient abuse*) nebo do nich vkládá subjektivní komentáře, které by mimo poznámku rušily koherenci textu (viz poznámka číslo 135 na straně 85 knihy, kde se Sina vyjadřuje k důvodům, jež ho vedly k vkládání citací koránu, který popisuje jako *tedious*).

Stejně jako Vaknin používá Sina někdy krátké věty, aby dodal svému sdělení na důrazu a údernosti (např. první odstavec oddílu **The Cause of the Narcissist** v knize na straně 65). Tato snaha o důraznost ale může vést až k roztříštěnosti sdělení; dvěma větami je sdělováno něco, co by bylo přirozenější spojit dohromady, jelikož se jedná v podstatě o jednu a tu samou věc. Např. ve zmíněném odstavci: *Then he presents himself as the axis of that cause. The cause revolves around him.* Obě věty pracují s jednou a tou samou myšlenkou/přirovnáním. Druhá věta je logicky přímo podmíněna tou první a nepřináší žádnou novou informaci, je pouze explicitním rozvedením. Podobnou redundanci sdělení z hlediska logiky lze nalézt i v některých krátkých souvětích, viz oddíl **The Cult of the Narcissist** na straně 63 knihy: „*He draws an imaginary circle around himself, where he is the center.*“ Obsah vedlejší věty je přímo implikován větou hlavní.

Cizí texty Sina většinou uvádí přes uvozovací větu a stručné představení autora. Výjimkou jsou případy, kdy byl autor představen již v dřívější části textu, popřípadě v předchozí kapitole (např. sběratel hadísů Ibn Sa'd).

Sina ve svém textu hojně používá terminologii. Tyto termíny jsou přejaté z vkládaných textů, popřípadě je poprvé zmiňuje a vysvětluje právě Sina (*hadith, superiority complex*). Jsou především náboženské a lékařské.

Sinův styl osciluje mezi relativně střízlivým, třebaže lehce zabarveným popisem Vakninova typu a ironizujícím, silně subjektivním a osobním komentářem. V obou případech má ale Sinův text vždy kritické vyznění a je silně hodnotící. Nejvýraznějším příkladem tohoto je Sinův popis událostí mezi Mohamedem, jeho manželkou Hafsou a otrokyní Marií na straně 92-93 knihy a Sinova reakce na koránské verše 33:49-50, které Mohamedovi povolují mít neomezený počet manželek. Nachází se zde hojné množství řečnických otázek, zvolací vět

a přirovnání (*like a child left unchecked in a candy store*), lexikum je neformální a má negativní zabarvení, vyjádření jsou ostrá a útočná (Sina jde až tak daleko, že o Alláhovi řekne toto: *The almighty God, now acitng as a pimp for his favorite prophet*. Mohameda zase prohlásí za *the vilest beast*).

2.2. Typologie překladatelských problémů

Na následujících řádcích představím hlavní překladatelské problémy, jež musí překladatel uspokojivě vyřešit, a navrhnou možné způsoby jejich řešení. Konečná podoba řešení musí samozřejmě vycházet ze zvolené překladatelské metody a koncepce.

2.2.1. Problematika třetí kultury a třetího jazyka

Z teoretického hlediska lze na překlad nahlížet jako na komunikační vzorec, v němž se stýkají dvě kultury; výchozí a cílová (Levý, *Umění překladu*, kapitola II). V případě *Understanding Muhammad* do vzorce vstupuje ještě kultura třetí, a to arabská. Český překladatel tedy navazuje komunikaci s kulturou americkou a arabskou, zde zastoupenou anglickými překlady, z čehož plyne nutnost orientace v obou kulturách pro správné převedení textu.

V praktické rovině se tato problematika projevuje především v rovině překládání původně arabských textů do češtiny. Mezi tyto texty patří arabské publicistické a teologické články, ale především hadísy, což jsou v současné době jediné základní islámské texty (mezi něž patří ještě korán a Mohamedův životopis), jež doposud nebyly v ucelené a závazné podobě přeloženy do češtiny. Překladatel zde má dvě možnosti:

- a) může se z informační nutnosti uchýlit k takzvanému překladu z druhé ruky, zde přes angličtinu (jako to udělal Viktor Svoboda při překladu Mohamedova životopisu. Důvodem byla relativní nedostupnost arabského originálu, respektive jeho editovaných verzí, neboť původní Ishákův text se nedochoval). Takový překlad bude mít čistě informační hodnotu, a to i kdyby se překladatel pokoušel zachytit estetické kvality anglického překladu; již kvůli faktu, že dochází k překladu z jiného jazyka, nemůže být takový text považován za kanonický.
- b) Ovládá-li arabštinu a jsou-li mu dostupné původní texty, může překládat přímo z arabštiny. Vzhledem k tomu, že hadísy mají v *Understanding Muhammad* primárně

informační funkci, ale snaha o věrnost arabskému originálu a jeho estetice neposkytuje Sinově textu nijak výrazný přínos.

Dále se vliv arabské kultury na text projevuje na rovině jazykové, a to přítomností arabských slov, jmen a reálií. Chce-li překladatel v textu zachovat edukační funkci originálu, může (v případě takových *Quraish* – Kurajšovci musí) tato slova v textu ponechat, neboť nám zprostředkovávají kontakt s cizí exotickou kulturou a jejím myšlením. Jelikož je ale text určen českému čtenáři, je nutno slova transkribovat dle českých pravidel transkripce (viz **2.3. Metoda překladu**). Druhou možností je přeložit výrazy do češtiny (například *halal* – povolený, *haram* – zapovězený). Osobně tuto volbu nepovažuji za vhodnou, neboť jedním ze záměrů Sinova textu je seznámit čtenáře se základy islámu, jenž má na arabskou kulturu, již je arabština nositelem, zásadní vliv.

V překládaném úryvku se kontakt češtiny a arabštiny a rozdíl mezi nimi rovněž konkrétně projevuje u slova *hadís*, respektive jeho množného čísla. Plurál od *hadís*, v originále *hadith*, je *ahadith*, transkribováno *ahadís*. V české větě by tento termín fungoval jako nesklonné substantivum (na rozdíl od *hadísu*). Je možné se i zde ubírat cestou exotizace překladu a zachovat originální vyjádření, velká část českých a přeložených textů (viz například **Seznam použité literatury**) ale cizost plurálové předpony *a-* zohledňuje a plurál od *hadísu* píše v souladu s českou gramatikou jako *hadísy*.

Při používání arabských slov vyvstává dále problém používání kurzívy, kterýžto typografický prostředek přímo naznačuje, že výraz je jazyku, v němž je používán, cizí. V tomto případě se může překladatel rozhodnout vycházet z originálu a kurzívu používat pouze při prvním zmínění slova, nebo se rozhodnout pro její systematické ne/používání.

2.2.2. Intertextovost a aluze

Již v oddílu **2.1. Překladatelská analýza** jsem uvedla, že základní vlastností Sinovy knihy je její intertextovost, která slouží k poskytování stabilní základny Sinovým tezím. Pro překladatele z toho plyne několik praktických problémů. Jelikož intertextualitou rozumíme primárně kontakt originálního textu s jinými, již dříve napsanými texty, je žádoucí tuto komunikaci umožnit i v překladu a za citované texty dosazovat tam, kde je to možné, jejich publikované české překlady. Tam, kde to možné není, dochází k nutnému a nevyhnutelnému ochuzení, a to i na straně čtenáře; druhým aspektem intertextovosti *Understanding Muhammad* totiž je i možnost ověřovat si správnost a oprávněnost použití textů a kontext

použité citace. Čtenář se v případě, že citovaná publikace nebyla přeložena do češtiny, musí buď obrátit na originál, nebo se spolehnout, že autor používá citace správně a neklame ho.

Otázku, zda citace překládat, nebo za ně dosazovat publikované české překlady, musí překladatel v překládaném úryvku řešit pouze v případě koránu a Bible a dá se říct, že tento problém je vyřešen již předem za něj. Jelikož se jedná o kanonické erudované překlady základních textů dvou největších světových náboženství, dá se jejich dosazování za anglické citace považovat v podstatě za samozřejmé.

Citace koránu nemusejí mít povahu vkládání celého jednoho verše; z verše mohou být vybrány úryvky a z nich sestavena samostatná souvislá věta. V takovém případě může překladatel stát před nutností upravovat pády slov; např. na straně 61 knihy Alláh Mohameda popisuje jako „*a lamp with spreading light*“, čemuž v Hrbkově překladu odpovídá verš 33:46 „*vyzývajícího k Bohu, s dovolením Jeho, a jako svítilnu zářící.*“

Překladatel si rovněž musí hlídat místa, kde do Sinova textu proniká styl a lexikum koránu. Přestože při opominutí nedochází k nijak závažnému zkreslení obsahu, považují za vhodné tento vztah koránu a Sinova textu zohledňovat (např. *Muhammad's companions* = Mohamedovi společníci).

V případě, že překladatel za citace koránu dosazuje ekvivalentní verše z Hrbkova překladu, může dojít k oslabení efektu, jaký měl v originálním textu anglický verš. Příkladem budiž verš 2:253, který v angličtině Mohameda prohlašuje za „*exalted above other prophets in degrees*“, což je silným argumentem pro tezi, že Mohamed byl narcista, třebaže verš je vytržen z kontextu a je spíše Sinovou interpretací než doslovnou citací (srovnej „*Those messengers - some of them We caused to exceed others. Among them were those to whom Allah spoke, and He raised some of them in degree.*“²). V Hrbkově překladu naproti tomu stojí „*A dali jsme některým z těchto poslů přednost před jinými.*“ Vztah mezi veršem a Mohamedovým údajným narcismem je zde zřetelně oslabený. Pro zachování souvislosti může překladatel učinit to co Sina a citovat pouze část verše, tedy „*přednost před jinými*“, s tím že uvede odkaz na Hrbkův překlad, kde si čtenář může verš přečíst se znalostí kontextu.

Překladatel rovněž může stát před nutností upravovat text, jenž reaguje na verš koránu, pokud se obsah českého a anglického verše liší. To je případ súry 33:49-50, kde je Mohamedovi povoleno mít víc než čtyři manželky. Anglická verze: „*This is only for you [O Muhammad] and not for the Believers...in order that there should be no difficulty for you.*“ Česká verze: „*A víme dobře, co jsme jim již uložili ohledně jejich manželek i těch, jichž zmocnily se pravice jejich, aby na tobě nebylo viny.*“ Problém pro překlad spočívá v tom, že v originále Sina přímo navazuje na spojení „*no difficulty for you*“: „*What difficulty? The*

difficulty of having to control his lustfulness, of being a decent human being, faithful to one woman!“ (str. 92 knihy). Jak vidíme, logická návaznost mezi tímto komentářem a Hrbkovým překladem příslušného verše neexistuje. Je-li součástí metody překladu dosazování publikovaných českých překladů, nemůžeme problém řešit úpravou verše, třebaže obsah anglického verše je údernější, ale modifikací doprovodného textu; místo *difficulty* musí překladatel pracovat se slovem vina.

U citací je nutno dále řešit především problematiku jednotného způsobu uvádění názvů (k dodržování stylu a odlišností jednotlivých textů viz **2.3. Metoda překladu**). Ve svém překladu poustupuji takto:

- a) byla-li publikace přeložena do češtiny, dosazuji za anglický originál český název a upravuji bibliografické údaje, jež jsou uvedeny v poznámce pod čarou.
- b) nebyla-li publikace přeložena do češtiny, uvádím nejprve její originální název, v závorce následuje můj provizorní překlad, který se zaměřuje na čtenáře nedostatečně jazykově vybaveného, a tudíž nekompetentního pro vlastní soukromý překlad.

Publikovaný český i originální název je psán kurzívou, provizorní překlad pak základním typem písma.

2.2.3. Terminologie

Pro vytvoření souladu s českou používanou odbornou terminologií je nutno dosazovat za anglické termíny jejich české protějšky. Problém vyvstává tehdy, když čeština pro jev, jež termín označuje, nemá žádný ekvivalent. Překladatel může situaci řešit ponecháním originálního výrazu, který následně vysvětlí překladatelskou poznámkou. To ale představuje nikoli nepatrný zásah do koherence textu. Druhou možností je výraz přeložit.

V překládaném úryvku se tato problematika týká výhradně lékařských termínů: *inverted narcissism*, *cerebral narcissist*, *somatic narcissist*, *narcissistic supply*, *ambient abuse* a *gaslighting*.

Termín *inverted narcissism* poprvé použil Dr. Sam Vaknin. Jedná se tedy o originální výraz nemající v češtině obdoby. Obsahově se do značné míry kryje s termínem *codependency*, který je používán v oddílu druhé kapitoly nazvaném **Khadijah's Influence on Muhammad** a jenž se do češtiny překládá jako spoluzávislost; „*The National Mental Health*

*Association (NMHA) defines codependency as „A learned behavior that can be passed down from one generation to another. It is an emotional and behavioral condition that affects an individual's ability to have a healthy, mutually satisfying relationship. It is also known as relationship addiction because people with codependency often form or maintain relationships that are one-sided, emotionally destructive and/or abusive. The disorder was first identified about ten years ago as the result of years of studying interpersonal relationships in families of alcoholics. Codependent behavior is learned by watching and imitating other family members who display this type of behavior.“ (Sina:74). Vaknin svůj vlastní termín obhajuje takto: „The inverted narcissist can only truly FEEL anything when he is in relationship with another narcissist. The inverted narcissist is conditioned and programmed from the very beginning to be the perfect companion to the narcissist – to feed their Ego, to be purely their extension, to seek only praise and adulation if it brings greater praise and adulation to the narcissist.“ (Sina:76) Vidíme tedy, že *codependency* se zaměřuje spíše na pacientovu závislost na vztahu, kdežto *inverted narcissism* zdůrazňuje tendenci jedince hledat vlastní uspokojení ve vyhovování potřebám jiných lidí. Tento významový rozdíl je tedy záhodno v překladu zachovat.*

Doslovný překlad termínu *narcissistic supply* zní (narcistický) přísun, jelikož se ale v překládaném úryvku nenachází jeho vysvětlení (to následuje až v oddíle **Khadijah's Influence on Muhammad**, který byl z překladu vynechán), působí termín stojící o samotě krypticky. Překlad je možný doslovný s překladatelskou poznámkou, nebo opisný, v každém případě ale bude oslabena sevřenost výrazu.

Domnívám se, že u termínu *gaslighting*, který by se dal volně přeložit jako „zamlžování“, je překladatelská poznámka kvůli šíři významu a jeho neznámosti v českém prostředí nutná. Termín je odvozen od hry britského dramatika Patricka Hamiltona *Gas Light* ³ (do češtiny přeloženo jako *Plynové lampy* ⁴); ústředním tématem je snaha psychopatického muže dovést svou manželku k šílenství.

Zvláštní případ tvoří termíny *cerebral narcissist*, *somatic narcissist* a *ambient abuse*. Ať už se překladatel rozhodne je přeložit či nikoli, vždy má oporu v kontextu, který význam termínu vysvětluje; u *cerebral narcissist* a *somatic narcissist* se vysvětlení nachází bezprostředně v textu, u *ambient abuse* v poznámce pod čarou, v níž Sina cituje Vakninův výklad. Z toho se dá soudit, že ani v anglickém prostředí se nejedná o termíny natolik zaužívané, aby se obešly bez dalšího rozvíjení.

2.2.4. Koheze

Koheze, tedy soudržnost, je v anglickém textu zachovávána především pomocí opakování výrazů. Doslovný překlad těchto neobměňovaných kohezních prostředků do češtiny by nicméně mohl působit stylisticky neuměle, proto je potřeba přistoupit k jinému způsobu zachovávání koheze a prostředky obměňovat. V mém překladu se toho snažím dosáhnout obměňováním vlastních jmen za zájmena a obráceně (*he/Muhammad*), vlastních jmen za opisná vyjádření (*Chadídža/jeho první žena*), používáním dvou slov pro jeden význam (*cause* vs. *poselství/věc*, *station* vs. *postavení/pozice*), spojováním vět (*Then he presents himself as the axis of that cause. The cause revolves around him.*/ Sám se přitom prezentuje jako osa, okolo níž se ohromné poselství točí.)

2.2.5. Syntax

Jak jsem již uvedla v oddílu **2.1. Překladatelská analýza**, pro Sinův styl je typické používání krátkých vět v těsné blízkosti za sebou. Účelem je dosáhnout důrazného dojmu u čtenáře, vedlejším produktem může ale být redundantní vyjadřování. Překladatel se v takovém případě musí rozhodnout, zda věty spojí do jedné a do jisté míry tím ubrat na důrazu, nebo zda stavbu ponechá i s její redundancí.

U Vaknina se překladatel setkává s opačným problémem, a sice musí kvůli nadměrné komplikovanosti věty uvažovat o jejím rozdělení (*The narcissist becomes God by observing His commandments, following His instructions, loving Him, obeying Him, succumbing to Him, merging with Him, communicating with Him – or even by defying him.*)

2.3. Metoda překladu

Cílem mého překladu je poskytnout čtenáři text, jenž by byl adekvátním převodem originálu do českého jazyka, se zachováním autorova stylu, sdělení i jeho záměrů. Volba vhodné překladatelské metody musí nutně vycházet z podrobné pragmatické analýzy překladu a znalosti adresáta.

Jak jsem již uvedla v oddílu **2.1. Překladatelská analýza**, Alí Sina pro *Understanding Muhammad* předpokládá dva protikladné typy čtenáře: neinformovaného nemuslima a neinformovaného muslima. Vidíme, že čtenáře spojuje faktor nevědomosti, a naopak rozděluje faktor víry, který je ovšem pro přístup k textu klíčový; každý z nich bude k textu

přístupovat jiným způsobem a na každého z nich budou mít zvolené překladatelské prostředky jiný účinek, třebaže jim oběma budou předkládány ty samé informace umožňující základní vhled do problematiky. Překladatel tedy stojí před otázkou, zda tento čtenářský rozptyl ve svém překladu zachová, či zda se zaměří pouze na jednu skupinu čtenářů. Z obojího plynou důsledky, především pro překladatelův rejstřík.

Se zohledněním předpokládaného adresáta je možné:

- a) zachovat oba dva čtenáře s tím, že se překladatel bude snažit zmírnit agresivní vyznění textu, které by mohlo mít za následek odrazení muslimského čtenáře.
- b) zachovat oba dva čtenáře, implicitně se ale zaměřit spíše na první typ (tak jak to ostatně dělá sám Sina) a osobní hodnotící styl ponechat s tím, že zamýšlený muslimský čtenář bude dostatečně otevřený, aby občasnou ostrost formulací toleroval. Je ale důležité vzít na vědomí, že se nelze vyhnout tomu, aby touto agresivitou nebyl muslimský čtenář do jisté míry textu odcizován. Ohled na muslimského čtenáře by se nicméně mohl projevit v názvu publikace a v marketingu; cílem zde je neodradit vůbec od samotného otevření knihy.
- c) zcela se zaměřit na nemuslimského čtenáře a nezavrhovat možnost jít cestou kontroverzní a skandální publikace (což by se mohlo případně promítnout i do způsobu distribuce a marketingu). Nelze ovšem opomenout, že případný kontroverzně laděný překlad by mohl vypovídat o neserióznosti textu, a to i v očích neutrálního nemuslima, a tím knihu nechtěně zdiskreditovat.

Domnívám se, že pro české prostředí jsou relevantní především možnosti b) a c), což je dáno jednak jeho specifičností (ve srovnání se zeměmi západní Evropy, severní Ameriky východní Asie se v České republice nachází jen velmi malá muslimská komunita) a jednak limitovaností originálu; snaha oslovit oba dva čtenáře zároveň bez jakéhokoli upřednostňování by nutně znamenala snahu o neutrálnost, jež je originálu cizí, a možné upravování textu. Ze dvou Sinových záměrů, tj. informovat nemuslima o nebezpečích islámské ideologie a pomoci muslimovi prohlédnout a tuto ideologii zavrhnout, je pro českou oblast relevantní hlavně první záměr. Je proto záhodno české prostředí zohlednit a při překladu brát na vědomí především neinformovaného nemuslimského čtenáře, jenž se v ČR nachází oproti muslimům ve většině, zároveň ale plánovitě neznemožňovat muslimům přístup k textu.

Při překladu vycházím z principu tzv. dynamické shody, tzn. překlad myšlenek, nikoli slov. Dále je nutné zohlednit intertextualitu originálu, rozdílnost stylů jednotlivých textů a pokud možno ji zachovat.

Jelikož hlavním zamýšleným čtenářem je český muslim a překlad je určen českému prostředí, musí překladatel zohlednit:

- a) český způsob transkripce arabštiny do latinky. Zde se řídím principy transkripce stanovenými *Slovníkem arabsko-českým a česko-arabským* Luboše Kropáčka, *Základy moderní spisovné arabštiny* a publikacemi zabývajícími se tematikou islámu, přeloženými do češtiny nebo napsanými česky (viz **Seznam použité literatury**)
- b) české překlady textů, které Sina do své knihy vkládá. V úryvku překládaném pro bakalářskou práci to platí především pro korán, v jiných kapitolách se toto vztahuje i na Mohamedův životopis z pera Ibn Isháka, beletrii (*Valis* od Philipa K. Dicka, *Zrcadlo mrtvého muže* Agathy Christie) nebo odbornou a náboženskou literaturu (*Hrad v nitru* od Terézie z Ávilly). Vedlejším produktem intertextovosti originálu a uvádění citovaných zdrojů je, že si čtenář může prezentované informace sám ověřovat. Tento aspekt je tedy nutné zachovat, kde jen to je možné.
- c) české ekvivalenty používaných termínů. K tomuto účelu využívám tematické odborné literatury (viz **Seznam použité literatury**). V případě, že tento postup selže, se uchyluji k hledání ekvivalentů přes Wikipedia.org a jejich následnému ověřování.

2.4. Typologie překladatelských posunů

Na následujících stranách se pokusím zachytit co nejúplněji posuny a změny provedené v překladu. Jedná se o posuny nezbytné, odehrávající se na poli variantních informací a motivované překladatelskou metodou a koncepcí. Při překládání jsem se snažila, aby do textu co nejméně zasahoval překladatelův idiolekt a jeho vlastní styl (jenž se projevuje především tendencí spojovat věty do komplikovaných souvětí). Abych citovala Jána Vilikovského a jeho práci *Překlad jako tvorba*: „K posunům nedochází nejen proto, že překladatel chce dílo změnit, ale také proto, že se ho snaží vyjádřit co nejvěrněji, zmocnit se textu v jeho totalitě.“ (Vilikovský, *Překlad jako tvorba*, kapitola 2 „Ekvivalence a posun“)

2.4.1. Posuny na úrovni jazyka

Tento pododdíl se zaměřuje na změny v syntax, lexiku a gramatice.

2.4.1.1. Kondenzace a její rozvolňování

Pro angličtinu je ve srovnání s češtinou typická vysoká míra kondenzovanosti sdělení. Aby byla zachována přirozenost vyjadřování a věrnost českému úzu, je v některých případech nutno tento rozdíl mezi češtinou a angličtinou řešit rozvolněním a přidáváním vedlejších vět.

Příklady:

- (str. 60 knihy, str. 8 práce) *Often individuals feel overly important and will exaggerate achievements and will accept, and often demand, praise and admiration despite worthy achievements.* / Jedinec si často připadá velmi důležitý, zveličuje své úspěchy a přijímá (a často vyžaduje) chválu a obdiv, aniž by si je zasloužil.

- (str. 66 knihy, str. 14 práce) *Mirza Malkam Khan (...) had a slogan of unrivaled cynicism.* / Mirza Malkom Chán (...) měl slogan, jemuž se co do cyničnosti nic nevyrovná.

- (str. 67 knihy, str. 15 práce) *At the age of 51, Hitler became aware of a tremor in his left hand.* / Když bylo Hitlerovi jednapadesát, zjistil, že má v levé ruce třes.

- (str. 69 knihy, str. 17 práce) *[They] are extremely intolerant and unforgiving of dissenters and recalcitrants.* / jsou silně netolerantní a nemilosrdní vůči všem, kdo s nimi nesouhlasí nebo jim vzdorují.

- (str. 70 knihy, str. 18 práce) *The child can learn to avoid these painful emotional states by acquiring a narcissistic mode of information processing.* / Dítě se může naučit těmto bolestivým emocionálním stavům vyhýbat tím, že si osvojí narcistický způsob zpracovávání informací

- (str. 92 knihy, str. 26 práce) *Muhammad felt entitled to special benefits and treatments not accorded to others.* / Mohamed měl pocit, že má nárok na zvláštní výhody a zacházení, které ostatním odpíral.

Tyto změny jsou kompenzovány kondenzací souvětí na místech, kde je to možné.

Příklady:

- (str. 60 knihy, str. 9 práce) *[He] uses others to achieve his or her own ends.* / vidí druhé jako prostředek k dosažení vlastních cílů.

- (str. 67 knihy, str. 15) *He told them he desired to conquer the world.* / Pověděl jim o své touze dobýt svět.

2.4.1.2 Gramatika

Na gramatické úrovni se především snažím tam, kde je to možné, dosáhnout větší dynamičnosti sdělení, a to změnou slovesného rodu z trpného na činný.

Příklady:

- (str. 61 knihy, str. 9 práce) *All these traits were confirmed in Muhammad.* / Mohamed měl všechny tyto vlastnosti.

- (str. 63 knihy, str. 12 práce) *Those who fall outside the circle are viewed as his enemies.* / Na ty, kdo stojí mimo kruh, pohlíží jako na své nepřátele.

- (poznámka pod čarou č. 102) *This definition is given by Dr. Sam Vaknin.* / Tato definice pochází z článku Dr. Sama Vaknina.

- (str. 68, str. 16 práce) *But as the narcissist's unrealistic and inflated expectations are inevitably frustrated, he begins to devalue his former idols.* / Ale jakmile dospěje k nutnému vystřízlivění ze svých nerealistických a přehnaných očekávání, začne své dřívější idoly odmítat.

V překladu přeformulovávám vytýkací vazby, jež jsou pro angličtinu typické, češtině jsou ale cizí.

- (str. 86 knihy, str. 21 práce) *This was something Muhammad could not accomplish while his followers still lived in Mecca.* / Něčeho takového by Mohamed nemohl dosáhnout, kdyby jeho stoupenci žili v Mekce.

Na vhodných místech se snažím sdělení aktualizovat změnou času.

Příklady:

- (str. 62 knihy, str. 11 práce) *At-Tirmidhi narrated.* / Sběratel hadísů at-Tirmidhí vypráví.

Na straně 66 knihy (str. 14 práce) zpřehledňuji sdělení změnou modality: *Since Allah had no use for things stolen from a bunch of Arabs, all those spoils automatically had to go to his proxy, i.e. Muhammad.* / Jelikož věci kradené Arabům byly Alláhovi k ničemu, veškerá kořist automaticky připadla jeho zástupci, tj. Mohamedovi.

2.4.1.3 Lexikum

Na úrovni lexika provádím změny především u sponových sloves, jež zaměňuji za slovesa plnovýznamová.

Příklady:

- (str. 62 knihy, str. 10 práce) *I am from Allah, and the believers are from me.* / Pocházím z Alláha a ti, kdo věří, pocházejí ze mne.

- (str. 65 knihy, str. 13 práce) *He, of course, was the indispensable inspirer and fuehrer of that cause.* / Sám sebe pak samozřejmě prohlásil za nepostradatelný vzor a vůdce.

- (str. 67 knihy, str. 15 práce) *He became more resolute.* / Jednal rázněji.

- (str. 70 knihy, str. 18 práce) *Muhammad's childhood condition was not conducive to building a healthy self esteem.* / Podmínky, za jakých Mohamed vyrůstal, nijak nenapomáhaly vzniku zdravé sebedůvěry.

2.4.1.4. Zkracování

V případě, že v originálu dochází v krátké době k opakování jedné a té samé věci, což je podmíněno kohezí, nikoli stylem, a případné vynechání nemá na kohezi negativní vliv, pak větu zkracuji. Viz str. 70 knihy (str. 17 práce) *A child who feels inferior, due to real or perceived social rejection, will try to compensate his feeling of inferiority.* / Dítě, které si kvůli skutečnému nebo domnělému zavržení připadá méněcenné, si tento svůj pocit pokusí vynahradit.

2.4.2. Posuny dle Levého dělení

Ve své práci *Umění překladu* Jiří Levý představuje vlastní typologii posunů, jež se místo na jazykové změny zaměřuje na posuny motivované snahou překladatele předat čtenáři co možná nejsrozumitelnější text. Tyto změny mohou mít negativní dopad na estetické kvality textu. V tomto pododdílu stručně představím a vysvětlím ty body Levého typologie, jež lze v mém překladu pozorovat, a doprovodím je konkrétními příklady.

2.4.2.1. Nivelizace

Nivelizací myslíme zplošťování výrazu a ochuzení výrazových kvalit originálu. Tento posun lze v mém překladu pozorovat především na dvou místech.

- (str. 67 knihy, str. 15 práce). *If we think of a religion as a philosophy of life to educate, to bring forth human potential, to elevate the soul, to stimulate spirituality, to unite hearts and to enlighten mankind, then Islam surely fails that litmus test completely.* / Jestliže náboženství chápeme jako životní filozofii, která má vzdělávat, probouzet v člověku jeho potenciál,

pozdvihovat duši, podněcovat duchovnost, sjednocovat srdce a osvětit lidstvo, pak islám zcela selhává. Věta byla ochuzena o přirovnání náboženských kvalit k lakmusovému papírku, jímž lze měřit, zda je ideologie náboženstvím, či nikoli. „Lakmusový test“ nebo „test lakmusovým papírkem“ nebyl použit z důvodu délky věty a její komplikovanosti. Cílem bylo nerozrušit kohezi věty.

- (str. 71 knihy, str. 19 práce) *Neglected children internalize a feeling of inadequacy.* / Zanedbávané děti získávají pocit vlastní nedostatečnosti. Věta je ochuzena o sloveso *internalize*, které čtenáři zprostředkovává dojem skutečného vnitřního přijetí pocitu nedostatečnosti. Odpovídající český ekvivalent „internalizovat“ nebyl použit z toho důvodu, že pro překlad je předpokládán laický čtenář; snažím se tedy množství nevysvětlovaných cizích slov a termínů omezit na minimum.

2.4.2.2. Oprava originálu

V případě, že překladatel narazí na faktickou chybu v originálním textu, může se rozhodnout ji opravit, nebo ji chápat jako neoddělitelnou součást originálu a ponechat ji, popřípadě upřesnit překladatelskou poznámkou. Chyby v *Understanding Muhammad* považuji za variantní informace, které je možno, až záhodno změnit.

Příklady:

- (str. 89 knihy, str. 24 práce). Sina uvádí verš 20:103, jemuž přisuzuje toto znění: *Therefore be patient with what they say, and celebrate (constantly) the praises of your Lord.* Jedná se ale o chybu; verš 20:103 v anglickém koránu zní takto: *They will murmur among themselves, "You remained not but ten [days in the world]."* Ekvivalentem textu, jenž Sina považuje za verš 20:103, je verš 20:130, který je na rozdíl od verše 20:103 skutečně dokladem původní Mohamedovy tolerance: „Snášej trpělivě to, co oni hovoří, a slav chválu Pána svého.“

- (str. 90 knihy, str. 25 práce). Citací práce sira Williama Muira *The Life of Mohamet* Sina poukazuje na příběh zajatce Nadra, jeho bývalého přítele Musába a jeho únosce. Tento únosce je nejprve identifikován jako Musad. Po Nadrově smrti ale Mohamed zvolá: „*Do thou of thy bounty grant unto Musab better prey than this?*“ Identita Nadrova únosce je tedy nejasná. Jelikož výtisk Muirova díla není k dispozici, obrátila jsem se na internetové zdroje. Sinova stránka Faith Freedom používá ten samý text, tentokrát jej ale prohlašuje za hadís. Za Nadrova únosce je zde prohlášen jistý Micdad⁵. To samé jméno si můžeme přečíst i

v publikaci *A Dictionary of Islam* od Thomase Patricka Hughese.⁶ Docházím tedy k závěru, že Sina Muira chybně citoval, a jeho chybu opravuji.

- (str. 96 knihy, str. 30 práce). Sina zde tvrdí: *According to Muhammad, breast-feeding establishes a degree of maternal relation, even if a woman nurses a child who is not biologically hers.* Z toho logicky vyplývá, že vzniklý mateřský vztah mezi kojící a kojencem znemožňuje možný sexuální styk v budoucnosti. Nato Sina cituje fatwu egyptského Dr. Izzat Atíji, který ženám pracujícím s muži doporučoval své mužské kolegy nakojit, aby jejich spolupráce neodporovala náboženským pravidlům segregace těch mužů a žen, jež neváží rodinné vazby: *„Breast feeding an adult puts an end to the problem of the private meeting, and does not ban marriage.“* Druhá část sdělení jasně odporuje záměrům fatway, tj. očistit ženu od podezření, že s kolegou udržuje milostný poměr. Sina tentokrát cituje správně⁷ a v citovaném článku nelze najít žádné vodítko, které by objasňovalo souvislosti mezi kojením dospělých mužů a manželstvím. Abych čtenáře nemátla, ve svém překladu druhou část věty vynechávám.

2.4.2.3. Vysvětlování

Ve svém překladu se uchyluji k vysvětlování především tehdy, když se v textu nacházejí reálie, jež jsou cílovému čtenáři neznámé a cizí. Týká se to především jmen osob, jež byly představeny v předchozích kapitolách knihy, popřípadě nejsou vysvětleny nikde v textu; Hálíma vs. Mohamedova pěstounka Hálíma, Ibn Sa'd vs. sběratel hadísů Ibn Sa'd, Najaší vs. vládce Habeše An-Najaší⁸ atp.

Závěr

V úvodu této práce jsem si stanovila celkem tři cíle: pořídit adekvátní překlad úryvku ze Sinovy zatím jediné knihy, doprovodit jej zevrubným komentářem reflektujícím povahu výchozího textu, překladatelský proces a praktickou podobu překladatelských změn a nakonec zprostředkovat čtenáři aspoň povšechné seznámení s publikací. Domnívám se, že prvním dvěma záměřům bylo relativně vyhověno.

Jelikož Sinova kniha je unikátní především neobvyklým uchopením problematiky islámu a svým zaměřením na osobu proroka Mohameda, jsem toho názoru, že by mohla vyplnit prázdné místo, jež se na českém knižním trhu nachází. V České republice v současné době vychází minimální množství publikací zabývajících se analýzou islámské ideologie (naposledy *Islám bez závoje* Roberta Spencera) a veškerá autorská činnost tohoto druhu se odehrává takřka výhradně na internetu. Přeložení *Understanding Muhammad* do češtiny proto považuji prospěšný počín, jenž by mohl českému čtenáři pomoci porozumět základům islámu a nahlédnout na něj z nového, nezvyklého úhlu.

Odkazy

¹ www.felibri.com

² <http://quran.com/2/253>

³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Gaslighting>

⁴ http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-b&find_code=WRD&local_base=nkc&request=patrick+hamilton

⁵ <http://www.faithfreedom.org/faq/56.htm>

⁶ http://books.google.com/books?id=O84eYLVHvB0C&pg=PA376&lpg=PA376&dq=Nadhr+Musab&source=bl&ots=mVEzJZYtaI&sig=bieTbgsVabqBtgx-xBEDD8VhTUA&hl=cs&ei=ek88TcvLD8LKswbJ8bXzBg&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBQQ6AEwAA#v=onepage&q=Nadhr%20Musab&f=false

⁷ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/6681511.stm>

⁸ <http://mahaguru58.blogspot.com/2006/12/story-of-najashi-good-christian-king-of.html>

Seznam použité literatury

Primární literatura:

Sina, Ali, *Understanding Muhammad: A Psychobiography*, 4th revised edition, Burlington, Felibric.com, 2008, kapitola 2: Muhammad's Personality Profile, str. 59-73, 85-96, ISBN 0980994803

Slovníky

Lingea Lexicon, ver. 4.0, Lingea s.r.o. 2002

Hornby, Albert Sydney; Wehmeier, Sally, *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, 7th edition, Oxford, Oxford University Press, 2007, ISBN 0194001164

Internetové nástroje

www.google.com

www.wikipedia.org

Internetové zdroje

www.biblenet.cz

www.islamweb.cz/koran/index.php

<http://quran.com>

Translatologická literatura

Dušková, Libuše, *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*, Praha, Nakladatelství Academia, 2006, ISBN 8020014136

kolektiv autorů Ústavu českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, ISBN 9788071069805

Levý, Jiří, *Bude literární věda exaktní vědou?* Praha, Československý spisovatel, 1971

Levý, Jiří, *Umění překladu*, Praha, Panorama, 1983

Nord, Christianne, *Text Analysis in Translation*, Amsterdam, Rodopi, 2005, ISBN 9042018089

Vilikovský, Ján, *Překlad jako tvorba*, Praha, Ivo Železný, 2002, ISBN 8023736701

Odborná literatura:

Adamec, Jiří, *Narcismus – psychologická hrozba budoucnosti*, Brno, Filosofický seminář – katedra teorie, 2008, ISBN 9788087234006

Bouček, Jaroslav, *Saúdská Arábie*, Praha, nakladatelství Libri, 2005, ISBN 80727718X

Fleissig, Jiří, Bahbouh, Charif, *Základy moderní spisovné arabštiny I.*, Praha, nakladatelství Dar Ibn Rushd, 1997, ISBN 8090188168

Ishák, Ibn, *Muhammad. Život Alláhova proroka*, Praha, nakladatelství Leda, 2009, ISBN 9788073351847

Kropáček, Luboš, *Duchovní cesty islámu*, Praha, nakladatelství Vyšehrad, 1993, ISBN 8070211253

Kropáček, Luboš, *Slovník arabsko-český česko-arabský*, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1972

Mohamed, *Korán*, přel. Ivan Hrbek, Praha, nakladatelství Levné knihy, 2006, ISBN 8073099926

Röhr, Heinz-Peter, *Narcismus – vnitřní žalář*, Praha, Portál, 2008, ISBN 9788073674281

Spencer, Robert, *Islám bez závoje*, Praha, Triton, 2006, ISBN 80-7254-761-5

Warraq, Ibn, *Proč nejsem muslim*, Olomouc, Votobia, 2005, ISBN 8072202340